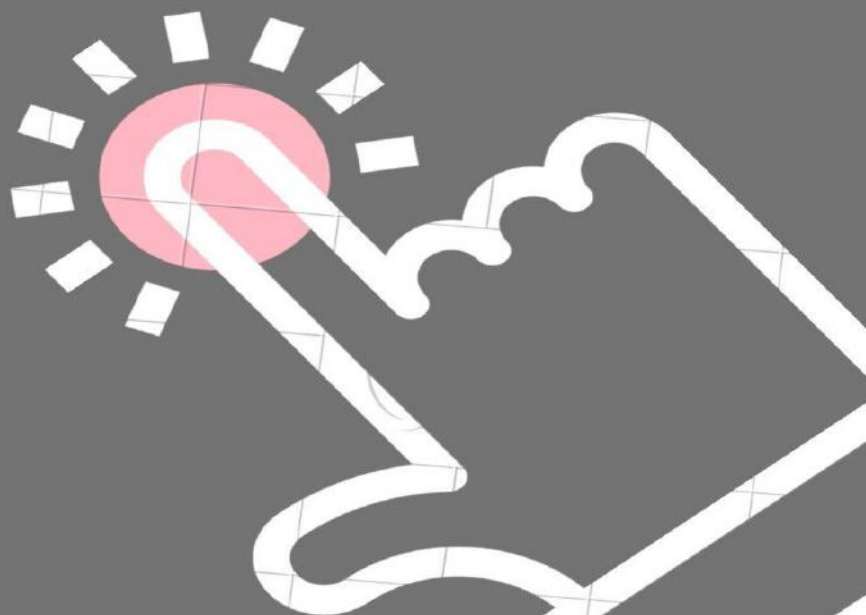

**ข้อมูลพื้นฐาน 9 ประเภท
วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีลำพูน
ประจำปีการศึกษา 2564**

ประวัติวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีลำพูน

วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีลำพูน เป็นวิทยาลัยในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ตั้งอยู่เลขที่ ๙๙ หมู่ ๕ ตำบลทาสบเสา อำเภอมะท้าว จังหวัดลำพูนอยู่ระหว่างกิโลเมตรที่ ๕๑-๕๒ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๑ สายเชียงใหม่ - ลำปาง ห่างจากอำเภอมะท้าว จังหวัดลำพูนประมาณ ๒๐ กิโลเมตร ห่างจากจังหวัดเชียงใหม่ ประมาณ ๕๐ กิโลเมตร และห่างจากกรุงเทพมหานคร ประมาณ ๖๗๐ กิโลเมตร

เดิมวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีลำพูน ชื่อโรงเรียนเกษตรกรรมลำพูน ตั้งขึ้นตามประกาศ กระทรวงศึกษาธิการเมื่อวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๐ โดยมี นายบวร เมืองสุวรรณ เป็นอาจารย์ใหญ่คนแรก ยกฐานะเป็นวิทยาลัยเกษตรกรรมลำพูน เมื่อวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๒๔ ในปี พ.ศ. ๒๕๓๙ เปลี่ยนชื่อเป็น วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีลำพูน ปัจจุบันผู้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการวิทยาลัยฯคือ นายแสวง ทาวดี

รายนามอาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการ ตั้งแต่เปิดสอนถึงปัจจุบัน

ปี พ.ศ.	อาจารย์ใหญ่ / ผู้อำนวยการ
พ.ศ. ๒๕๒๐ - พ.ศ. ๒๕๓๒	นายบวร เมืองสุวรรณ
พ.ศ. ๒๕๓๒ - พ.ศ. ๒๕๓๔	นายสัมพันธ์ อาซากิจ
พ.ศ. ๒๕๓๔ - พ.ศ. ๒๕๓๙	นายเล็ก สุวรรณธาดา
พ.ศ. ๒๕๓๙ - พ.ศ. ๒๕๔๔	นายทศพร ชัมพุนทะ
พ.ศ. ๒๕๔๔ - พ.ศ. ๒๕๔๗	นายสินชัย ศิริกุล
พ.ศ. ๒๕๔๗ - พ.ศ. ๒๕๕๒	นายเทพชัย ร่มโพธิ์
พ.ศ. ๒๕๕๒ - พ.ศ. ๒๕๕๕	นายวรศิลป์ สุริยะ
พ.ศ. ๒๕๕๖ - พ.ศ. ๒๕๖๐	นางชนิษฐา โสภานนท์
พ.ศ. ๒๕๖๐ - ปัจจุบัน	นายแสวง ทาวดี

พื้นที่ของวิทยาลัยมีทั้งหมด ๗๑๘.๕ ไร่ ทิศเหนือและทิศตะวันตก จรดภูเขา (ดอยข้า้วเหี้ย) ทิศใต้จรดที่นาของราษฎร ทิศตะวันออกจรดถนนหุบเปอร์ไฮเวย์ สายลำปาง-เชียงใหม่ พื้นที่เดิมเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ ทางจังหวัดลำพูนได้ขออนุญาตใช้พื้นที่ดังกล่าว และกรมป่าไม้ได้มีหนังสืออนุญาต ตามหนังสือที่ กษ ๘๑๑/๘๔๙๒ ลงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๒๐

ที่ตั้ง ๙๙ หมู่ ๕ ต.ทาสบเสา อ.มะท้าว จ. ลำพูน ๕๑๑๔๐

เบอร์โทรศัพท์ ๐๕๓ - ๐๐๖๒๕๒ เบอร์โทรสาร ๐๕๓ - ๐๐๖๒๕๐

เว็บไซต์ www.lcat.ac.th

อีเมล atc_lamphun@hotmail.com

ปรัชญา

รักการเรียนรู้ สู่ความชำนาญมุ่งการสร้างสรรค์ ก้าวทันเทคโนโลยีเป็นคนดีของสังคม
วิสัยทัศน์ (vision)
เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มุ่งผลิตและพัฒนากำลังคนด้านอาชีพเกษตรให้มีคุณภาพได้
มาตรฐานสากล และบริการวิชาชีพสู่ ชุมชน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ปรัชญา

รักการเรียนรู้ สู่ความชำนาญ มุ่งการสร้างสรรค์ ก้าวทันเทคโนโลยีเป็นคนดีของสังคม

พันธกิจ (Mission)

๑. มุ่งจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะด้านอาชีพเกษตร เน้นการปฏิบัติจริง สามารถประกอบอาชีพ
ให้มีคุณภาพตาม มาตรฐานสากล
๒. ให้บริการวิชาชีพ เน้นการมีส่วนร่วม สร้างเครือข่าย ตามความต้องการของชุมชน และสถาน
ประกอบการ
๓. ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ระเบียบวินัย และสร้างความตระหนักมีจิตสำนึกที่ดีต่อสิ่งแวดล้อม
ดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

อัตลักษณ์

รักษ์ประเพณี มีจิตอาสา ก้าวหน้าอาชีพ

เอกลักษณ์

วิชาชีพเด่น เน้นคุณธรรม นำสังคมพัฒนา

คุณธรรมอัตลักษณ์

มีวินัย ใส่ใจบริการ น้อมนำตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

จำนวนครู - บุคลากร

จำนวนครูแยกวุฒิการศึกษา										รวม
ต่ำกว่า ป.ตรี		ป.ตรี		ป.บัณฑิต		ป.โท		ป.เอก		
ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	
10	3	10	15	7	9	2	3	-	-	59

ตำแหน่งครูแยกประเภท									รวม
ครูบรรจุ			ครูที่ไม่ได้บรรจุ						
ครูผู้สอน	บุคลากร ทางการ ศึกษา	พนักงาน ราชการ ครู	ครูผู้สอน	ครูพี่ เลี้ยง	บุคลากร ทางการ ศึกษา	นักการ ภาร โรง	แม่บ้าน	อื่นๆ	
20	3	9	1	4	22	-	-	-	59

ข้อมูลนักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีลำพูน				
ประจำภาคเรียนที่ 1/2564 ณ วันที่ 21 มิถุนายน 2564				
ระดับชั้น/สาขางาน	ชาย	หญิง	รวม	หมายเหตุ
ปวช.1 การผลิตพืช	10	5	15	
ปวช.1 การผลิตพืช (วัดวิเวก)		14	14	
ปวช.1 การผลิตพืช (อศ.กช.)	46	73	119	
ปวช.1 การผลิตสัตว์	22	10	32	
ปวช.1 ช่างเกษตร	6	-	6	
ปวช.1 อุตสาหกรรมเกษตร	3	4	7	
ปวช.1 เทคโนโลยีชีวภาพการเกษตร (กลุ่ม 1)	4	14	18	
ปวช.1 เทคโนโลยีชีวภาพการเกษตร (กลุ่ม 2)	4	12	16	
รวม ปวช. 1	95	132	227	
ปวช.2 การผลิตพืช	11	4	15	
ปวช.2 การผลิตพืช (วัดวิเวก)	-	22	22	
ปวช.2 การผลิตพืช (อศ.กช.)	6	18	24	
ปวช.2 การผลิตสัตว์	9	12	21	
ปวช.2 ช่างเกษตร	3	-	3	
ปวช.2 อุตสาหกรรมเกษตร	-	6	6	
ปวช.2 เทคโนโลยีชีวภาพการเกษตร (กลุ่ม 1)	3	12	15	
ปวช.2 เทคโนโลยีชีวภาพการเกษตร (กลุ่ม 2)	6	6	12	
รวม ปวช. 2	38	80	118	
ปวช.3 การผลิตพืช	4	3	7	
ปวช.3 การผลิตพืช (วัดวิเวก)	-	21	21	
ปวช.3 การผลิตพืช (อศ.กช.)	11	13	24	
ปวช.3 การผลิตสัตว์ (กลุ่ม 1)	7	9	16	
ปวช.3 การผลิตสัตว์ (กลุ่ม 2)	9	8	17	
ปวช.3 ช่างเกษตร	9	-	9	
ปวช.3 อุตสาหกรรมเกษตร	-	14	14	
ปวช.3 เทคโนโลยีชีวภาพการเกษตร (กลุ่ม 1)	6	8	14	

ข้อมูลนักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีลำพูน				
ประจำภาคเรียนที่ 1/2564 ณ วันที่ 21 มิถุนายน 2564				
ระดับชั้น/สาขางาน	ชาย	หญิง	รวม	หมายเหตุ
ปวช.3 เทคโนโลยีชีวภาพการเกษตร (กลุ่ม 2)	5	2	7	
รวม ปวช. 3	51	78	129	
รวม ปวช.ทั้งหมด	184	290	474	
ปวส.1 พืชศาสตร์	4	6	10	
ปวส.1 สัตวศาสตร์ (ปกติ)	1	4	5	
ปวส.1 สัตวศาสตร์ (ทวิภาคี)	7	1	8	
ปวส.1 สัตวศาสตร์ (ทวิภาคี กศส.)	9	13	22	
ปวส.1 อุตสาหกรรมเกษตร	1	3	4	
รวม ปวส. 1	22	27	49	
ปวส.2 พืชศาสตร์	4	3	7	
ปวส.2 สัตวศาสตร์ (ปกติ)	1	-	1	
ปวส.2 สัตวศาสตร์ (เบทาโกร)	4	6	10	
ปวส.2 สัตวศาสตร์ (ประมง)	3	-	3	
ปวส.2 สัตวศาสตร์ (โคนม)	1	9	10	
ปวส.2 สัตวศาสตร์ (ลักษณะกุล)	4	4	8	
ปวส.2 อุตสาหกรรมเกษตร	3	5	8	
รวม ปวส. 2	20	27	47	
รวม ระดับชั้น ปวส.ทั้งหมด	42	54	96	
รวม ระดับชั้น ปวช. และปวส. ทั้งหมด	226	344	570	

ข้อมูล ณ วันที่ 21 มิถุนายน 2564

**ข้อมูลสถานประกอบการที่ร่วมจัดการศึกษากับวิทยาลัย
เข้าเรียนในสถานประกอบการ/ฝึกงาน**

แผนกวิชาช่างกลเกษตร

ลำดับที่	ชื่อสถานประกอบการ
๑.	ร้านพลนิรันดร์การช่าง ที่ตั้ง : ๙๕/๑ หมู่ที่๑๒ ถ.เชียงใหม่-ลำปาง ต.ทาสบเส้า อ.แม่ทา จ.ลำพูน ๕๑๑๔๐
๒	ร้านถาวรบริการ ที่ตั้ง : เลขที่ ๑ ถนนศรีปิงเมือง ตำบลหายยา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ๕๐๐๐๐ โทร. ๐๘๖-๕๘๖-๙๐๒๔
๓	ร้าน SC ออโต้เซอร์วิส ที่ตั้ง : เลขที่ ๕๖ ถนนบินวรรณ ตำบลสบตุ๋ย อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ๕๒๑๐๐ โทร. ๐๖๓-๔๐๔-๘๒๘๒
๔	หจก.อนันตภัณฑ์เทรดเดอร์ ๒๕๔๘ ที่ตั้ง : เลขที่ ๑๕๘/๑ หมู่ ๒ ตำบลสารภี อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ๕๐๑๔๐ โทรศัพท์ ๐๖๑-๒๖๘-๕๘๖๖

แผนกวิชาอุตสาหกรรมเกษตร

ลำดับที่	ชื่อสถานประกอบการ
๑.	บริษัท สุภาพาร์มผึ้ง จำกัด เลขที่ ๗๗๙ หมู่ ๑ ตำบลร่มใต้ อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ๕๐๑๘๐
๒	บริษัท ฟีน้อยเบเกอรี่ จำกัด เลขที่ ๙ ถนนอนุบาล ซอย ๒ ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ๕๐๓๐๐
๓	โครงการพิเศษสวนเกษตรเมืองงายตามพระราชดำริ ที่อยู่ หมู่ ๑ ต.เมืองงาย อ.เชียงใหม่ ๕๐๑๗๐
๔	ร้านปิงหลุม ที่อยู่ ๑๑/๖๓ ถนนท่าครวน้อย ตำบลสบตุ๋ย จังหวัดลำปาง ๕๒๑๐๐ โทร.๐๖๔-๑๙๓-๖๕๕๔
๕	บริษัท เซ็นทรัล เรสตอรองส์ กรุ๊ป จำกัด ๓๐๖ อาคารเซ็นทรัลสลิ้ม ถนนสีลม แขวงสุริยวงศ์ เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ๑๐๕๐๐
๖	ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่สาใหม่ ที่อยู่ หมู่ที่ ๑๐ ตำบลโป่งแยง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ๕๐๑๘๐

แผนกวิชาสัตวศาสตร์

ลำดับที่	ชื่อสถานประกอบการ
๑.	บริษัท วีพีเอฟ กรุ๊ป (๑๙๗๓) จำกัด เลขที่ ๑๓๐/๑ หมู่ ๑๖ ตำบลสบเส้า อำเภอมะนัง จังหวัดลำพูน ๕๑๑๔๐
๒	งานฟาร์มแผนกวิชาสัตวศาสตร์ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีลำพูน
๓	ฟาร์ม บ้านสวนดอนชัย โคเนื้อ ๒๙๗ ม. ๘ บ้านดอนชัย ต.ทาสบเส้า อำเภอมะนัง จังหวัดลำพูน ๕๑๑๔๐
๔	ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืดตาก ถนน พหลโยธิน ตำบล ไ้ม้งาม อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก ๖๓๐๐๐ โทร. ๐๕๕ ๕๑๐ ๑๒๐
๕	ศูนย์วิจัยและบำรุงรักษาพันธุ์สัตว์เชียงใหม่ ถนนอำนวยการโยธา ๑ ตำบลบ้านกลาง อำเภอสันป่าตอง จังหวัด เชียงใหม่ ๕๐๑๒๐
๖	สหกรณ์โคนมผาตั้ง จำกัด เลขที่ ๑๒๕/๒ ม. ๙ ตำบลออนกลาง อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่ ๕๐๑๓๐
๗	<u>ระดับ ปวส.</u> สำนักงานปศุสัตว์อำเภอมะนัง อ.มะนัง จ.ลำพูน ๕๑๑๔๐
๘	สวนสัตว์เชียงใหม่ ๑๐๐ ถนน ห้วยแก้ว ตำบลสุเทพ อำเภอเมืองเชียงใหม่ เชียงใหม่ ๕๐๒๐๐

แผนกวิชาพืชศาสตร์

ลำดับที่	ชื่อสถานประกอบการ
๑	มหาวิทยาลัยแม่โจ้ อ.สันทราย จ.พุดเซียงใหม่

แผนกวิชาเทคโนโลยีชีวภาพการเกษตร

ลำดับที่	ชื่อสถานประกอบการ
๑	มหาวิทยาลัยแม่โจ้ อ.สันทราย จ.พุดเซียงใหม่

วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีลำพูน ได้จัดการเรียนการสอนระบบทวิภาคี ร่วมกับสถานประกอบการต่าง ๆ โดยความร่วมมือระหว่างวิทยาลัยฯ กับบริษัท ดังนี้

ลำดับที่	ชื่อสถานประกอบการ
๑.	บริษัท วีพีเอฟ กรุ๊ป (๑๙๗๓) จำกัด เลขที่ ๑๓๐/๑ หมู่ ๑๖ ตำบลสบเส้า อำเภอมะเมือง จังหวัดลำพูน ๕๑๑๔๐
๒.	'บริษัท เบทาโกร จำกัด (มหาชน) ๓๒๓ หมู่ ๖ เบทาโกรทาวเวอร์ ซอยนอร์ธปาร์ค ถนนวิภาวดี-รังสิต แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กทม ๑๐๒๑๐ โทรศัพท์: ๐-๒๘๓๓-๘๐๐๐
๓.	บริษัท ลักษณะธนากุล จำกัด ตั้งอยู่เลขที่ ๒๓๖/๑-๕ ตำบลหายยา อำเภอเมือง จังหวัดเซียงใหม่ ๕๐๑๐๐
๔.	ฟาร์มโคนม อภิบาลีฟาร์ม
๕.	บริษัท เดอะสตาร์ฟิช จำกัด ๒๓๖/๑-๕ ถนนวิภาวดี ตำบลหายยา อำเภอเมืองเซียงใหม่ จ.เซียงใหม่
๖.	บริษัท เซ็นทรัล เรสตอรองส์ กรุ๊ป จำกัด ๓๐๖ อาคารเซ็นทรัลสิลม ถนนสิลม แขวงสุริยวงศ์ เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ๑๐๕๐๐

ข้อมูลด้านหลักสูตรที่จัดการเรียนการสอน
การจัดการศึกษาในปีการศึกษา ๒๕๖๓
หลักสูตรที่เปิดสอน

หลักสูตร	ประเภทวิชา	สาขาวิชา	สาขางาน	ประเภท		
				ปกติ	ทวิภาคี	ฝึกอบรม
ในระบบ						
ปวช.	เกษตรกรรม	- สาขาวิชาเกษตรศาสตร์ - สาขาวิชาเทคโนโลยีชีวภาพเกษตร	- พืชศาสตร์ - สัตวศาสตร์ - อุตสาหกรรมเกษตร - ช่างกลเกษตร - เทคโนโลยีชีวภาพเกษตร	✓ ✓		
ปวส.	เกษตรกรรม	- สาขาวิชาพืชศาสตร์ - สาขาวิชาสัตวศาสตร์ - สาขาวิชาอุตสาหกรรมเกษตร	- พืชสวน - การผลิตสัตว์ - อุตสาหกรรมเกษตร	✓ ✓ ✓	✓ ✓	
นอกระบบ						
ระยะสั้น	เกษตรกรรม	เกษตรกรรม				✓
หลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น		เกษตรกรรม	- พืชศาสตร์			✓
หลักสูตร smart farming (ปวส.)		เกษตรศาสตร์	- พืชสวน - การผลิตสัตว์			✓ ✓
หลักสูตร smart farmer (เกษตรกร)		เกษตรศาสตร์	- พืชสวน - การผลิตสัตว์			✓ ✓

ข้อมูลรายการครุภัณฑ์

ที่	วัน เดือน ปี	หมายเลข ครุภัณฑ์	รายการ	จำนวน	หน่วย	ราคา/ หน่วย	จำนวนเงิน	หน่วย ที่เบิก	ประเภท เงิน	หมายเหตุ
1	12 ก.พ.61	3805-011- 0002-611- 0001-0004	รถไถ ขนาด 10 แรงม้า	4	คัน	66,000.00	264,000.00		งปม.	
2	30 เม.ย.61	7440-001- 0002-611- 0001-0060	เครื่อง คอมพิวเตอร์ โน้ตบุ๊ก	60	เครื่อง	21,000.00	1,260,000.00		งปม.	
3	9 เม.ย.61	6730-008- 0001-611- 0001-0010	เครื่องมัลติมีเดีย โปรเจคเตอร์ ระดับ XGA ขนาดไม่น้อย กว่า 3,000 ANSI Lumens	10	เครื่อง	33,000.00	330,000.00		งปม.	
4	10 ม.ค.61	3750-014- 0001-611- 0001	รถตัดหญ้าแบบ นั่งขับ	1	คัน	400,000.00	400,000.00		งปม.	
5	1 พ.ค.61	6710-004- 0001-611- 0001-0004	กล้องวงจรปิด	4	ชุด	75,000.00	300,000.00		งปม.	
6	11 ก.ย.61	7110-007- 013-611- 0001-0100	โต๊ะ อเนกประสงค์ ขาพับ	100	ตัว	1,990.00	199,000.00		งปม.เหลือ จ่าย	
7	11 ก.ย.61	7110-006- 006-611- 0001-0245	เก้าอี้รวมโครง ขาเหล็กชุบ โครเมี่ยม	245	ตัว	990.00	242,550.00		งปม.เหลือ จ่าย	
8	11 ก.ย.61	6730-008- 0001-611- 0011-0020	เครื่องมัลติมีเดีย โปรเจคเตอร์ ระดับ XGA ขนาดไม่น้อย กว่า 3,000 ANSI Lumens	10	เครื่อง	33,000.00	330,000.00		งปม.เหลือ จ่าย	

ที่	วัน เดือน ปี	หมายเลข ครุภัณฑ์	รายการ	จำนวน	หน่วย	ราคา/ หน่วย	จำนวนเงิน	หน่วย ที่เบิก	ประเภท เงิน	หมายเหตุ
9	20 ส.ค.61		ครุภัณฑ์เพื่อการ สอนห้องเรียน อัจฉริยะ ประกอบด้วย	1	ชุด	399,500.00			รายได้ สถานศึกษา	
		6730-001- 0001-612- 0001	1.เครื่องฉาย ภาพ โปรเจคเตอร์ แอลซีดีพร้อมขา แขวนติดผนัง	1	ชุด	154,000.00	154,000.00			
		7110-013- 0002-612- 0001	2.กระดานไวไฟ พร้อมอุปกรณ์	1	ชุด	19,500.00	19,500.00			
		6730-007- 0002-612- 0001-0002	3.เครื่องฉาย ภาพ 3 มิติ	2	เครื่อง	24,500.00	49,000.00			
		7440-014- 0001-612- 0001-0002	4.เครื่อง สแกนเนอร์ ความเร็วสูง	2	เครื่อง	29,000.00	58,000.00			
		7440-013- 0003-612- 0001	5.เครื่องปรี้น เตอร์เลเซอร์มัล ติฟังก์ชั่น ขาว	1	เครื่อง	49,000.00	49,000.00			
		5821-011- 0001-612- 0001-0002	ด้าม 6.โทรทัศน์ แอล อี ดี (LED TV) ขนาด 55 นิ้ว พร้อมขาแขวน	2	ชุด	35,000.00	70,000.00			

ข้อมูลรายการครุภัณฑ์ปีงบประมาณ ๒๕๖๒

ที่	วัน เดือน ปี	หมายเลขครุภัณฑ์	รายการ	จำนวน	หน่วย	ราคา/หน่วย	จำนวนเงิน	หน่วยที่เบิก	ประเภทเงิน	หมายเหตุ
๑			เครื่องสูบน้ำแบบหอยโข่ง	๒	เครื่อง		๙๐,๐๐๐			
๒			รถบรรทุก (ดีเซล) ขนาด ๔ ตัน ๖ ล้อ	๑	คัน		๑,๓๗๕,๐๐๐			
๓			รถโดยสาร ขนาด ๑๒ ที่นั่ง (ดีเซล)	๑	คัน		๑,๒๔๘,๐๐๐			
๔			เครื่องคอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊กสำหรับงานประมวลผล	๓๐	เครื่อง		๖๓๐,๐๐๐			
๕			ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต	๑	รายการ		๕,๒๑๗,๕๐๐			
๖			เครื่องตัดหญ้าแบบข้อแข็ง	๓๐	เครื่อง		๒๕๕,๐๐๐			

สรุปรายงานงบลงทุนที่จัดซื้อจัดจ้างในปี งบประมาณ 2563

ปีงบประมาณ	รายการ	จำนวน	หน่วยนับ	งบประมาณ	หมายเหตุ
2563	อาคารหอพักพร้อมครุภัณฑ์	1	หลัง	11,624,521.46	
2563	ปรับปรุงถนน	1	รายการ	7,400,000.00	

ข้อมูลรายการครุภัณฑ์ปีงบประมาณ 2563

ที่	วัน เดือน ปี	หมายเลข ครุภัณฑ์	รายการ	จำนวน	หน่วย	ราคา/ หน่วย	จำนวนเงิน	หมายเหตุ
1	20 พ.ค.63	4120-001- 0001-631- 0001-0020	เครื่องปรับอากาศแบบ แยกส่วนชนิดตั้งพื้นหรือ ชนิดแขวน (มีระบบฟอกอากาศ) ขนาด 24,000 บีทียู (รวมค่าติดตั้ง)	20	เครื่อง	22,745.00	454,900.00	
2	22 เม.ย.63	7440-001- 0002-631- 0001-0030	เครื่องคอมพิวเตอร์ โน้ตบุ๊ก สำหรับงาน ประมวลผล	30	เครื่อง	14,766.00	442,980.00	
3	23 เม.ย.63	6730-008- 0001-631- 0001-0010	เครื่องมัลติมีเดีย โปรเจคเตอร์ ระดับ XGA ขนาด 3000 ANSI Lumens	10	เครื่อง	28,000.00	28,000.00	
4	20 เม.ย.63	6675-018- 0001-631- 0001-0005	กล้องระดับ ขนาดกำลังขยาย 24 เท่า	5	ชุด	22,000.00	110,000.00	
5	22 เม.ย.63	7440-001- 0001-631- 0001-0020	เครื่องคอมพิวเตอร์ สำหรับงานประมวลผล แบบที่ 1 (จอขนาดไม่น้อยกว่า 19 นิ้ว)	20	เครื่อง	21,900.00	438,000.00	
6	29 เม.ย.63	6730-008- 0001-631- 0001-0010	เครื่องขังน้ำหนักโค	1	เครื่อง	69,000.00	69,000.00	

ข้อมูลรายการครุภัณฑ์ปีงบประมาณ 2564

ที่	วัน เดือน ปี	หมายเลข ครุภัณฑ์	รายการ	จำนวน	หน่วย	ราคา/ หน่วย	จำนวนเงิน	หมายเหตุ
๑			เครื่องตัดไขไก่	๑	เครื่อง	๗๐,๐๐๐	๗๐,๐๐๐	

ข้อมูลอาคารสถานที่

ปีงบประมาณ	รายการที่ได้รับ	จำนวน	หน่วย นับ	พื้นที่	งบประมาณ	หมายเหตุ
๒๕๖๐	อาคารเรียนรุกรกิจ	๑	หลัง	๓,๐๐๐ ตร.ม.	๑,๗๐๐,๐๐๐	ปรับปรุงเป็น อาคาร หอพัก ๒ ชั้น บรรจุ ๖๐ ที่
	โรงอาหารและโรงประชุม	๑	หลัง	๑,๖๐๐ ตร.ม.	๕๐๐,๐๐๐	
	อาคารโรงฝึกงานช่างเกษตร	๑	หลัง	๑,๖๐๐ ตร.ม.	๙๐๐,๐๐๐	
	อาคารเรียนสหกรณ์	๑	หลัง	๑๖๐ ตร.ม.	๑,๐๐๐,๐๐๐	
	บ้านพักครูระดับ ๑-๒ ๒ ชั้น	๓	หลัง	๔๘ ตร.ม.	๖๓๐,๐๐๐	
	บ้านพักคนงาน ๒ ครอบครัว ๑ ชั้น	๑	หลัง	๔๘ ตร.ม.	๑๑๕,๐๐๐	
	คอกสุกรพันธุ์	๑	หลัง	๑,๖๐๐ ตร.ม.	๘๕,๐๐๐	
๒๕๖๑	ตึกอำนวยการ	๑	หลัง	๑,๖๐๐ ตร.ม.	๕๐๐,๐๐๐	
	บ้านพักข้าราชการระดับ ๓-๔ ๒ ชั้น	๕	หลัง	๔๘ ตร.ม.	๒,๕๐๐,๐๐๐	
	บ้านพักข้าราชการระดับ ๕-๖ ๒ ชั้น	๑	หลัง	๔๘ ตร.ม.	๑๔๐,๐๐๐	
	บ้านพักคนงาน ๒ ครอบครัว ๑ ชั้น	๒	หลัง	๔๘ ตร.ม.	๒๘๐,๐๐๐	
	ห้องน้ำห้องส้วม	๑	หลัง	๓๖ ตร.ม.	๖๐,๐๐๐	
	คอกไก่พันธุ์	๑	หลัง	๘๐๐ ตร.ม.	๑๕๐,๐๐๐	
	โรงเก็บและผสมอาหารสัตว์	๑	หลัง	๘๐๐ ตร.ม.	๑๕๐,๐๐๐	
	โรงเก็บเครื่องมือช่างเกษตร	๑	หลัง	๑,๖๐๐ ตร.ม.	๔๐๐,๐๐๐	
	โรงผสมปุ๋ยและยาฆ่าแมลง	๑	หลัง	๔๐๐ ตร.ม.	๑๕๐,๐๐๐	
	เรือนเพาะชำ	๑	หลัง	๘๐๐ ตร.ม.	๑๕๐,๐๐๐	

ปีงบประมาณ	รายการที่ได้รับ	จำนวน	หน่วย นับ	พื้นที่	งบประมาณ	หมายเหตุ
๒๕๖๒	อาคารเรียนสัตวบาล	๑	หลัง	๑,๖๐๐ ตร.ม.	๙๐๐,๐๐๐	
	อาคารเรียนพืชกรรม	๑	หลัง	๑,๖๐๐ ตร.ม.	๙๐๐,๐๐๐	
	บ้านพักข้าราชการระดับ ๓-๔ ๒ ชั้น	๒	หลัง	๔๘ ตร.ม.	๕๒๐,๐๐๐	
	บ้านพักคนงาน ๒ ครอบครัว ๑ ชั้น	๑	หลัง	๓๖ ตร.ม.	๙๐,๐๐๐	
	ห้องน้ำห้องส้วม	๒	หลัง	๓๖ ตร.ม.	๑๔๐,๐๐๐	
	คอกโคทั่วไป	๑	หลัง	๖๔ ตร.ม.	๑๕๖,๐๐๐	
	ต่อเติมระบบประปา	๑	รายการ		๗๖,๔๐๐	
๒๕๖๓	ศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง	๑	หลัง	๑,๐๐๐ ตร.ม.	๔๕๙,๙๓๔	(อาคาร ห้องสมุดเดิม)
	โรงเก็บพัสดุกลาง	๑	หลัง	๑,๐๐๐ ตร.ม.	๔๕๙,๙๓๘	
	บ้านพักข้าราชการระดับ ๓-๔ ๒ ชั้น	๔	หลัง	๔๘ ตร.ม.	๗๐๓,๔๗๖	
	บ้านพักคนงาน ๒ ครอบครัว ๑ ชั้น	๑	หลัง	๓๖ ตร.ม.	๑๑๗,๙๓๘	
	คอกไก่ไข่	๑	หลัง	๑,๐๐๐ ตร.ม.	๒๖๑,๙๓๘	
	คอกฟักและเลี้ยงลูกไก่	๑	หลัง	๑,๐๐๐ ตร.ม.	๑๙๕,๙๓๘	
	คอกสุกรพันธุ์และคอกคลอด	๑	หลัง	๘๐๐ ตร.ม.	๓๒๗,๙๓๘	
	เรือนเพาะชำไม้ผล	๑	หลัง	๘๐๐ ตร.ม.	๑๙๕,๙๓๘	
๒๕๖๔	บ้านพักข้าราชการระดับ ๓-๔ ๒ ชั้น	๔	หลัง	๔๘ ตร.ม.	๖๙๐,๐๐๐	
	ห้องน้ำห้องส้วม	๒	หลัง	๓๖ ตร.ม.	๑๕๐,๐๐๐	
๒๕๖๕	บ้านพักข้าราชการระดับ ๓-๔ ๒ ชั้น	๔	หลัง	๔๘ ตร.ม.	๘๓๒,๐๐๐	
	คอกไก่กระທ	๑	หลัง	๘๐๐ ตร.ม.	๑๙๘,๐๐๐	
	คอกสุกรขุน	๑	หลัง	๑,๐๐๐ ตร.ม.	๓๓๐,๐๐๐	

ปีงบประมาณ	รายการที่ได้รับ	จำนวน	หน่วย นับ	พื้นที่	งบประมาณ	หมายเหตุ
	ระบบชลประทาน	๑	รายการ		๘๘๙,๐๐๐	
ปีงบประมาณ	รายการที่ได้รับ	จำนวน	หน่วย นับ	พื้นที่	งบประมาณ	หมายเหตุ
๒๕๒๖	อาคารเรียนและฝึกอบรมหลักสูตร ระยะสั้น ๒ ชั้น	๑	หลัง	๑,๖๐๐ ตร.ม.	๑,๒๐๐,๐๐๐	
	บ้านพักข้าราชการระดับ ๓-๔ ๒ ชั้น	๔	หลัง	๔๘ ตร.ม.	๙๑๒,๐๐๐	
	บ้านพักคนงาน ๒ ครอบครัว ๑ ชั้น	๑	หลัง	๔๘ ตร.ม.	๑๑๕,๐๐๐	
๒๕๒๗	อาคารสื่อการเรียนการสอนคณะ วิทยาศาสตร์	๑	หลัง	๘๐๐ ตร.ม.	๓๓๐,๐๐๐	
	อาคารเรียนคณะวิชาอุตสาหกรรม เกษตร	๑	หลัง	๒,๐๐๐ ตร.ม.	๑,๒๐๐,๐๐๐	
	เรือนเพาะชำไม้ดอกไม้ประดับ	๑	หลัง	๑,๖๐๐ ตร.ม.	๒๑๐,๐๐๐	
	ฉางและลานตากเมล็ดพันธุ์	๑	หลัง	๔๘ ตร.ม.	๓๕๐,๐๐๐	
๒๕๒๘	บ้านพักครูอาจารย์ขนาด ๔ เตียง	๒	หลัง		๔๙๙,๗๕๐	
	เรือนเพาะชำสวนผัก	๑	หลัง		๑๙๘,๐๐๐	
	อาคารเพาะชำ (กษ. ๒๗๗)	๑	หลัง		๓๓๖,๐๐๐	
๒๕๒๙	โรงเก็บรถยนต์และรถแทรกเตอร์	๑	โรง		๓๐๘,๐๐๐	
	คอกไก่กระทรง	๑	หลัง	๘๐๐ ตร.ม.	๒๘๑,๔๐๐	
๒๕๓๐	บ้านพักครูอาจารย์ขนาด ๔ เตียง	๑	หลัง		๒๔๙,๘๗๕	
	บ้านพักข้าราชการระดับ ๓-๔	๔	หลัง		๘๖๘,๐๐๐	
	บ้านพักข้าราชการระดับ ๕-๖	๑	หลัง		๒๗๗,๐๐๐	
	อาคารแปรรูปผลิตภัณฑ์พืชผักและ ผลไม้	๑	หลัง	๑,๖๐๐ ตร.ม.	๓,๘๙๙,๕๕๓	
๒๕๓๒	ระบบประปา	๑	รายการ		๙๙,๙๕๐	

ปีงบประมาณ	รายการที่ได้รับ	จำนวน	หน่วย นับ	พื้นที่	งบประมาณ	หมายเหตุ
๓๕๓๔	ระบบประปา	๑	รายการ		๕๐๐,๐๐๐	
๒๕๓๖	ระบบน้ำใช้ในโรงงานแปรรูป	๑	ระบบ		๑,๖๙๙,๐๐๐	
๒๕๓๗	อาคารทำความร้อน	๑	หลัง		๕๐๐,๐๐๐	
	บ่อบาดาลพร้อมอุปกรณ์	๑	บ่อ		๒,๐๐๐,๐๐๐	
	อาคารขนถ่ายวัตถุดิบและอบแห้ง	๑	หลัง		๑,๐๕๐,๖๐๐	
	อาคารหอพักนักศึกษา (หอแดง)	๑	หลัง	๑,๐๐๐ ตร.ม.	๒,๔๐๐,๐๐๐	
๒๕๓๙	โรงฝึกงาน ๑ ชั้น	๑	หลัง		๒,๕๙๒,๐๐๐	
๒๕๔๐	บ้านพักนักศึกษาปฏิบัติการศึกษา เกษตรฯ ๑ ชั้น	๓๘	หลัง	๔๘ ตร.ม.	๓,๐๔๐,๐๐๐	
	โรงอาหารนอกประสงค์	๑	หลัง	๑,๖๐๐ ตร.ม.	๔,๘๐๐,๐๐๐	
๒๕๔๒	ซ่อมแซมอาคารสิ่งก่อสร้างใน สถานศึกษา	๖	รายการ		๑,๐๐๐,๐๐๐	งบมิยาซาว่า
๒๕๔๓	อาคารศูนย์วิทยบริการ ๒ ชั้น	๑	หลัง	๓,๒๐๐ ตร.ม.	๖,๘๑๒,๐๐๐	
๒๕๔๔	ปรับปรุงอาคารเรียนพืชศาสตร์ ,สัตวศาสตร์	๒	หลัง		๑,๕๑๖,๒๘๔.๗๒	
๒๕๔๕	ปรับปรุงถนนลาดยางภายใน	๖,๐๖๐	ตร.ม.		๘๐๐,๐๐๐	งบประมาณ ค่าที่ดิน สิ่งก่อสร้าง
๒๕๔๗	ระบบประปาภายใน	-	-		๑,๒๙๘,๐๐๐	

ปีงบประมาณ	รายการที่ได้รับ	จำนวน	หน่วยนับ	พื้นที่	งบประมาณ	หมายเหตุ
๒๕๕๐	ซ่อมถนนถูกตัดขาด ปรับปรุงแปลงไม้ผล ไม้ยืนต้น ปรับปรุงแปลงทำการเกษตรถูกน้ำท่วมขังกัดเซาะ ซ่อมแซมสปริงเวย์ ปรับปรุงโรงเรือนระบบปิด ปรับปรุงอาคารเรียน ซ่อมแซมโรงงานแปรรูปผัก ผลไม้ ปรับปรุงพื้นผิวถนนลาดยางภายในวิทยาลัยฯ	๑,๕๐๐	เมตร	๑,๕๐๐ เมตร	๑๐๐,๐๐๐ ๗๙,๗๔๓ ๙๙,๙๙๗ ๗๐,๐๐๐ ๓๙๙,๕๐๐ ๙๙๙,๘๐๐ ๘๐๐,๐๔๐ ๑,๕๐๐,๐๐๐	
๒๕๕๑	รั้ว คสล.ประกอบเหล็กกีด (ด้านหน้า) ถังเก็บน้ำน็อคดาวน์ป้องกันตะไคร่น้ำ	๓๕๐ ๑	เมตร ชุด	๓๕๐ เมตร ๑๐๐,๐๐๐ ลิตร	๔๕๕,๐๐๐	
๒๕๕๒	ปรับปรุงระบบประปาพร้อมถังน้ำแบบถอดประกอบได้	๑	ชุด		๔๘๖,๐๐๐	
๒๕๕๓	ก่อสร้างปรับปรุงอาคารเรียนและโรงฝึกงาน ก่อสร้างอาคารหอพักพร้อมครุภัณฑ์	๑ ๑	รายการ หลัง	 ๑,๔๕๖	๓,๕๘๘,๐๐๐ ๑๒,๗๒๘,๘๘๘	ไทยเข้มแข็ง ไทยเข้มแข็ง
๒๕๕๕	ก่อสร้างปรับปรุงอาคารโรงประชุม	๑	รายการ	-	๑๘๔,๔๐๐	
๒๕๕๖	ปรับปรุงอาคารเรียนและอาคารปฏิบัติการ เกษตร	๑	รายการ	-	๑,๔๐๐,๐๐๐	
๒๕๕๗	ก่อสร้างอาคารหอพักพร้อมครุภัณฑ์	๑	หลัง	-	๑๕,๐๐๐,๐๐๐	ระหว่าง ดำเนินการ
๒๕๕๘	ปรับปรุงอาคารอำนวยการ	๑	รายการ		๑,๓๕๙,๐๐๐	๒๕๕๘
๒๕๕๘	ปรับปรุงโรงงานฟาร์ม	๑	รายการ		๑,๗๘๐,๐๐๐	๒๕๕๘
๒๕๕๘	ปรับปรุงห้องน้ำ-ห้องส้วม	๑	รายการ		๑,๔๙๐,๐๐๐	๒๕๕๘
๒๕๕๘	ปรับปรุงระบบประปา	๑	รายการ		๘๙๘,๐๐๐	๒๕๕๘
๒๕๕๘	ปรับปรุงระบบไฟฟ้า	๑	รายการ		๑,๗๔๖,๙๕๒.๖๒	๒๕๕๘
๒๕๕๘	อาคารเรียนและปฏิบัติการ พื้นที่ไม่ต่ำกว่า ๑,๙๒๐ ตรม.	๑	หลัง		๑๖,๗๕๐,๐๐๐	๒๕๕๘

๒๕๕๙	ปรับปรุงหอพักนักศึกษาชาย	๑	รายการ		๘๔๘,๐๐๐	๒๕๕๙
๒๕๕๙	ปรับปรุงหอพักนักศึกษาหญิง	๑	รายการ		๘๓๒,๐๐๐	๒๕๕๙
๒๕๕๙	ปรับปรุงโรงเรือนสุกร	๑	รายการ		๕๒๖,๐๐๐	
๒๕๕๙	อาคารโรงฝึกงาน	๑	หลัง		๖,๓๗๐,๐๐๐	
๒๕๖๑	อาคารโรงฝึกงาน พื้นที่ไม่ต่ำกว่า ๔,๐๐๐ ตรม.	๑	หลัง		๒๕,๕๒๕,๐๐๐.๐๐	
๒๕๖๑	อาคารอเนกประสงค์ (๒ ชั้น)	๑	หลัง		๕,๔๗๐,๐๐๐.๐๐	
๒๕๖๑	ปรับปรุงหอพักหญิง (๔ หลังๆ ละ ๔ ห้อง)	๑	รายการ		๑,๙๔๕,๙๕๙.๐๐	
๒๕๖๑	ปรับปรุงบ้านพักข้าราชการ ระดับ ๓-๔	๑	รายการ		๓,๘๖๕,๙๕๙.๐๐	
๒๕๖๑	ปรับปรุงผ้าเพดานรอบชายคา ภายนอกอาคารอำนวยการ	๑	รายการ		๑๓๙,๐๐๐.๐๐	
๒๕๖๑	ซ่อมแซมคอกไก่	๑	รายการ		๑๑๙,๐๐๐.๐๐	
๒๕๖๑	ปรับปรุงบ้านพักครู ระดับ ๕-๖	๑	รายการ		๓๘๔,๕๐๐.๐๐	
๒๕๖๑	ปรับปรุงห้องน้ำ แผนกวิชาพืชศาสตร์	๑	รายการ		๓๐๑,๙๐๐.๐๐	
๒๕๖๑	ปรับปรุงหอพักหญิงชั้นเดียว ฐานวิทยาศาสตร์	๑	รายการ		๔๓๕,๙๐๐.๐๐	
๒๕๖๑	ปรับปรุงห้องน้ำหอพักหญิง ฐานวิทยาศาสตร์	๑	รายการ		๒๖๔,๘๐๐.๐๐	
๒๕๖๒	ปรับปรุงระบบไฟฟ้า	๑	รายการ		๑,๑๑๖,๐๐๐	
๒๕๖๒	ก่อสร้างอาคาร แพลต ๑๔ หน่วย ๔ ชั้น	๑	หลัง		๑๒,๕๕๕,๙๐๐	
2563	อาคารหอพักพร้อมครุภัณฑ์	1	หลัง		11,624,521.46	
2563	ปรับปรุงถนน	1	รายการ		7,400,000.00	
2564	ระบบประปาหมู่บ้าน แบบผิวดินขนาดใหญ่	1	รายการ		4,982,800.00	

ข้อมูลด้านงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๔

3.2 ประมาณการรายรับ - รายจ่าย ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 (ปีต่อไป)

วิทยาลัย เกษตรและเทคโนโลยีลำพูน

1. ประมาณการรายรับ		51,811,655 บาท
ก. เงินรายได้ (บกศ.) ยกมา		2,266,345 บาท
- ยอดยกมาจากปีปัจจุบัน	1,266,345 บาท	
- คาดว่ามีรายรับในปีต่อไป	1,000,000 บาท	
ข. เงินงบประมาณ ปี 2564 (ปีต่อไป) ที่คาดว่าจะได้รับ		49,545,310 บาท
งบบุคลากร	10,549,710 บาท	
งบดำเนินงาน	19,342,000 บาท	
งบลงทุน	5,052,800 บาท	
งบเงินอุดหนุน	11,479,200 บาท	
งบรายจ่ายอื่น	3,121,600 บาท	
2. ประมาณการรายจ่าย		51,811,655 บาท
งบบุคลากร		10,549,710 บาท
- เงินเดือน	4,564,899 บาท	
- เงินเดือนลูกจ้างประจำ	2,225,562 บาท	
- เงินวิทยฐานะ	337,200 บาท	
- ค่าตอบแทนรายเดือน		
ข้าราชการ	253,200 บาท	
- ค่าตอบแทนพนักงาน		
ราชการ	3,168,849 บาท	
งบดำเนินงาน		19,342,000 บาท
- ค่าตอบแทน	100,000 บาท	
- ค่าใช้สอย	6,990,000 บาท	
- ค่าวัสดุ	10,250,000 บาท	

- ค่าสาธารณูปโภค	2,002,000	บาท
งบลงทุน		5,052,800 บาท
- ครุภัณฑ์	70,000	บาท
- ที่ดินสิ่งก่อสร้าง	4,982,800	บาท
งบเงินอุดหนุน		11,479,200 บาท
- อุดหนุนพื้นฐาน	4,661,800	บาท
- อุดหนุนฐานวิทยาศาสตร์	5,842,000	บาท
- อุดหนุนสิ่งประดิษฐ์	42,000	บาท
- อุดหนุนกิจกรรม ออกท	50,000	บาท
- อุดหนุนทุนการศึกษา	117,500	บาท
- อุดหนุน อศ.กช	90,000	บาท
- อุดหนุน ระยะสั้น	39,000	บาท
- อุดหนุน หารายได้		
ระหว่างเรียน	236,000	บาท
- อุดหนุนกิจกรรมพัฒนา		
ผู้เรียน	400,900	บาท
งบรายจ่ายอื่น		3,121,600 บาท
- Fix it center	580,000	บาท
- โครงการงบรายจ่ายอื่น	2,541,600	
เงินรายได้สถานศึกษา		2,266,345 บาท

ประวัติความเป็นมาจังหวัดลำพูน

จังหวัดลำพูน เดิมชื่อเมืองหริภุญไชย เป็นเมืองโบราณ มีอายุประมาณ ๑,๓๔๓ ปี ตามพงศาวดารโยนกเล่าสืบต่อกันถึงการสร้างเมืองหริภุญไชย โดยฤาษีวาสุเทพ เป็นผู้เกณฑ์พวกเม็งคบุตร หรือ ชนเชื้อชาติมอญมาสร้างเมืองนี้ขึ้น ในพื้นที่ระหว่างแม่น้ำสองสาย คือ แม่น้ำกว๊ม และแม่น้ำปิง เมื่อมาสร้างเสร็จได้ส่งทูตไปเชิญ ราชธิดา กษัตริย์เมืองละโว้พระนาม “จามเทวี” มาเป็นปฐมกษัตริย์ปกครองเมืองหริภุญไชย สืบราชวงศ์กษัตริย์ ต่อมาหลายพระองค์ จนกระทั่งถึงสมัยพระยาธิบยาจึงได้เสียการปกครองให้แก่พ่อขุนเม็งรายมหาราช ผู้รวบรวม แคว้นทางเหนือเข้าเป็นอาณาจักรล้านนา เมืองลำพูน ถึงแม้ว่า จะตกอยู่ภายใต้การปกครองของอาณาจักรล้านนา แต่ก็ได้เป็นผู้ถ่ายทอดมรดกทางศิลปและวัฒนธรรมให้แก่ผู้ที่เข้ามาปกครอง ดังปรากฏหลักฐานทั่วไปในเวียงกุมกาม เชียงใหม่และเชียงราย เมืองลำพูนจึงยังคงความสำคัญในทางศิลปะและวัฒนธรรมของอาณาจักรล้านนา จนกระทั่งสมัยสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช เมืองลำพูนจึงได้เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทย มีผู้ครองนครสืบต่อกันมาจนถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ต่อมาภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. ๒๔๗๕ เมื่อเจ้าผู้ครองนครองค์สุดท้าย คือ พลตรีเจ้าจักรคำ ขจรศักดิ์ ถึงแก่พิราลัย เมืองลำพูนจึงเปลี่ยนเป็นจังหวัด มีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ปกครอง สืบมาจนกระทั่งถึงปัจจุบัน

“เมืองโบราณหริภุญไชย” อาณาจักรอันรุ่งเรืองและเก่าแก่ที่สุดในภาคเหนือ แบ่งเป็น ๔ ยุค คือ
ยุคประวัติศาสตร์แรกเริ่ม

ยุคหริภุญไชย

ยุคล้านนา

ยุคต้นรัตนโกสินทร์

“ยุคก่อนประวัติศาสตร์”

นครในตำนานถึงบ้านวังไฮก่อนที่จะเป็นเมืองลำพูนหรืออาณาจักรหริภุญไชย ในอดีตดินแดนแถบลุ่มแม่น้ำปิง น้ำปิงน้ำกว๊มผืนนี้ เคยมีชื่อว่า “สมันตรประเทศ” มาก่อน เหตุการณ์เกิดขึ้นในช่วงหลังพุทธกาลเล็กน้อยหรือราว ๒,๐๐๐ ปีที่ผ่านมา ว่าด้วยเรื่องราวของนักพรตฤๅษีที่เดินทางไกลมาจากชมพูทวีปสู่สุวรรณภูมิ ได้เข้ามาเผยแผ่ศาสนาพราหมณ์ ต่อมาได้ผสมเผ่าพันธุ์กับคนพื้นเมือง ก่อกำเนิดชุมชนกลุ่มแรกกลายเป็นบรรพบุรุษของชาว “ลัวะ” เม็ง” (มอญ) ณ ริมฝั่งแม่ระมิงค์ (แม่น้ำปิง) หลักฐานที่รองรับยืนยันถึงการมีอยู่จริงของมนุษย์ยุคก่อนอาณาจักรหริภุญไชย ได้แก่ โครงกระดูกที่ขุดพบ ณ บ้านวังไฮ ต.เวียงยอง อ.เมือง จ.ลำพูน เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๐ ซึ่งนักโบราณคดีได้ทำการศึกษาพบว่ามียุระหว่าง ๒,๘๐๐ - ๓,๐๐๐ ปีมาแล้ว จัดเป็นมนุษย์ในยุคก่อนประวัติศาสตร์ตอนปลายที่รู้จักประเพณีฝังศพด้วยการอุทิศสิ่งของให้ผู้ตายไว้ใช้ในปรโลก รู้จักทำเกษตรกรรม และตั้งหลักแหล่งไม่เร่ร่อนมีการติดต่อกับภายนอกทั้งซีกโลกตะวันตกคือกลุ่มของพ่อค้าอินโด-โรมัน เห็นได้จากการพบลูกปัด สร้อยกำไลในหลุมศพทำด้วยหินควอทซ์ และซีกโลกตะวันออก ค็นกลุ่มของอารยธรรมดองซอน กวางสี แถบเวียดนามเหนือและจีนใต้ ซึ่งได้นำเอาเครื่องประดับที่ทำด้วยสำริดมาแลกเปลี่ยนค้าขาย ชนกลุ่มนี้ต่อมาได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของประชากรในแคว้นหริภุญไชยอีก ๑,๐๐๐ ปีต่อมา

กำเนิดมนุษย์ถ้ำสู่สัญลักษณ์ภาพเขียนสีเมืองลำพูนมีสภาพภูมิศาสตร์สองลักษณะ กล่าวคือบริเวณอำเภอเมือง บ้านธิ ป่าซาง และเวียงหนองล่อง เป็นเขตที่ราบลุ่มริมน้ำประเภท “ดินดำน้ำชุ่ม” ส่วนอำเภอแม่ทา-ทุ่งหัวช้าง-ลีและบ้านโฮ้งเป็นเขตของเทือกเขาสูงชัน โดยมากเป็นหินปูนมีทำเลที่ตั้งเหมาะแก่การตั้งหลักแหล่งที่อยู่อาศัยของมนุษย์ยุคหินซึ่งต้องใช้เพิงผาถ้ำไม่ไกลจากแหล่งที่เป็นที่กำบังกาย จากหลักฐานที่ค้นพบใหม่ล่าสุดในปี พ.ศ.๒๕๕๒ ณ ดอยแตฮ้อตอนผาผึ้ง ต.ป่าพูล อ.บ้านโฮ้ง และดอยผาแดง กับดอยนกยูง ต.ศรีวิชัย อ.ลี รวมถึงการขุดขุดเพิงผาหินเป็นรูปรอยเท้าแบบ Rock Art ณ ด้านหลังวัดดอยสารภี อ.แม่ทา ได้พบร่องรอยของมนุษย์ยุคหินกลางถึงยุคหินใหม่มีอายุราว ๑,๐๐๐-๔,๐๐๐ ปีมาแล้ว คนกลุ่มนี้นับถือผี วิถีเร่ร่อนย้ายถิ่นฐานตามฤดูกาล บูชาอำนาจเหนือธรรมชาติที่มองไม่เห็น (Animism) สามารถผลิตเครื่องมือขวานหิน-ใบหอกเป็นอาวุธ ข้อสำคัญรู้จักเขียนภาพบนผนังถ้ำด้วยสีแดง สีที่ใช้มีส่วนผสมของเลือดนกพิราบ ไข่ขาว กาวยางหนังสัตว์หรือสามารถสื่อสารสัญลักษณ์ด้วยการใช้ขวานหินขุดขีดลวดลาย ภาพเหล่านี้สะท้อนถึงความเชื่อเรื่องการบูชารอยเท้า งานพิธีกรรมฝังศพ การตัดไม้ข่มนามก่อนการออกล่าสัตว์ ต่อมาเมื่อนุษย์เริ่มรู้จักใช้ไฟฟ้า ทำให้เปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคจากเนื้อดิบเป็นปรุงอาหารให้สุก มีการปั้นภาชนะดินเผาสำหรับใส่กระบอกธนูหม้อกระดุก มีการตกแต่งขุดขีดผิวดินภาชนะเป็นรูปงูไขว้ ในที่สุดเริ่มตั้งแต่ยุคเร่ร่อน มีการเลือกผู้นำเผ่าและเข้าสู่ยุคสังคมเกษตร ราว ๓,๐๐๐ ปีที่ผ่านมา

“ยุคทริภุญไชย”

ทริภุญไชย ปฐมอารยนครแห่งล้านนาทริภุญ

ไชยนครมีฐานะเป็นราชธานีแห่งแรกของภาคเหนือ เป็นรากฐานอารยธรรมอันเจริญรุ่งเรืองสูงสุดส่งในทุกๆ ด้านให้แก่อาณาจักรล้านนาคับตั้งแต่ด้านพุทธศาสนา เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง ศิลปกรรม วัฒนธรรม การทหาร ดังมีหลักฐานยืนยันจากศิลาจารึก ตำนาน โบราณสถาน โบราณวัตถุ ฯลฯ ปฐมอารยนครแห่งนี้เป็นบ่อเกิดแห่งการประดิษฐ์อักษรมอญโบราณในพุทธศตวรรษที่ ๑๕-๑๗ พบจำนวนมากถึง ๑๐ หลักเรื่องราวจากศิลาจารึกแสดงถึงอัจฉริยภาพด้านการปกครองและความรุ่งเรืองทางศาสนาอักษรมอญโบราณเหล่านี้ส่งอิทธิพล ด้านรูปแบบอักษรให้แก่อักษรในพุกาม สะเทิมรวมไปถึงอักษรพม่าและมอญที่ใช้ในปัจจุบัน นอกจากนี้แล้วยังเป็นต้นกำเนิดลายสือไท สมัยสุโขทัยในอีก ๔๐๐ ปีต่อมา และอักษรธรรมล้านนาให้แก่ชาวไทยภาคเหนือ (ไทวน) และต่อมาได้แพร่หลายไปสู่อักษรไทลื้อ ไทอาหม ไทใหญ่ ทริภุญไชยนครมีความเจริญรุ่งเรืองอย่างยิ่งและเป็นที่เลื่องลือในกลุ่มชนชาวตะวันออกเฉียงใต้อันได้แก่ พุกาม นครวัด (เขมร) จำปา ศรีวิชัย นครศรีธรรมราช ละโว้ และจีน ทริภุญไชยได้กลายเป็นยุทธศาสตร์นครที่หลายๆ คว้นได้เข้ามาเยือนเพื่อสร้างสัมพันธไมตรีทางการทูต การค้า ทางสวัสดิการสังคมความเป็นอยู่สู่ความเห็นพ้องทางด้านวัฒนธรรมอันทรงคุณค่าด้วยเหตุนี้ ศิลปวัฒนธรรมสมัยทริภุญไชยจึงเป็นผสมผสานศิลปะอันมีค่าได้อย่างลงตัว กษัตริย์ในราชสกุลจามเทวีวงศ์แห่งทริภุญไชยนคร ได้ครองราชสมบัติยาวนานสืบเนื่องต่อมาราว ๖๒๐ ปี มีพระมหากษัตริย์ทั้งสิ้นประมาณ ๕๐ พระองค์

สงครามสามนครสู่สายสัมพันธ์มอญหงสาวดี

เมื่อทริภุญไชยนครผ่านกาลเวลามาได้สามศตวรรษ รัชละโว้เมืองแม่แต่เดิมเคยเป็นเครือข่ายทวารวดีได้ถูกปกครองโดยขอม ทำให้ละโว้กลายเป็นศัตรูกับทริภุญไชย ยุคนี้รัฐทางใต้มีการแผ่แสนยานุภาพจากชายฝั่งทะเลมาสู่เขตที่ราบลุ่มภูเขาตอนในเพื่อขยายเส้นทางการค้าหลายระลอกทำให้เกิดสงครามครั้งใหญ่ระหว่าง

“นครศรีธรรมราช-ละโว้-หริภุญไชย” จนกระทั่งถึงสมัยพระเจ้ากมลราชนครหริภุญไชยเกิดโรคห่าครั้งใหญ่ ประชาชนชาวมอญหริภุญไชยอพยพหนีไปอยู่เมืองหงสาวดี และสะเทิม(สุธรรมวดี) เป็นเวลา ๖ ปี เมื่อสร้างจากโรคระบาดได้นำเอาชาวมอญ-หงสาวดีและมีการถ่ายทอดทางอารยธรรมระหว่างชาวแม่ระมิงค์กับลุ่มน้ำสาละวิน จนเกิดประเพณีลอยหะโมด ในฤดูน้ำหลาก อันเป็นต้นกำเนิดของประเพณีลอยกระทงของสุโขทัยปัจจุบันชาวมอญจากหงสาวดียังคงตั้งถิ่นฐานอยู่ที่บ้านหนองคู เวียงเกาะกลาง ต.บ้านเรือน อ.ป่าซาง จ.ลำพูน และบ้านต้นโชค บ้านหนองคอบ อ.สันป่าตอง จ.เชียงใหม่ ด้วยการรักษาดำรงขนบธรรมเนียมประเพณีชาวมอญ

สวาวิสิทธิ กษัตริย์ผู้ทรงธรรม

พุทธศตวรรษที่ ๑๖-๑๗ ถือว่าเป็นยุครุ่งเรืองของความเจริญทุกๆด้าน ประวัติศาสตร์ยุคนี้มีความชัดเจนขึ้นที่ละน้อยๆ ไม่เพียงแต่ปรากฏหลักฐานทางโบราณคดีอย่างมากมายเท่านั้น หากยังอ้างอิงได้ถึงหลักฐานทางด้านอักษรศาสตร์ กล่าวคือมีการพบศิลาจารึกอักษรมอญ-โบราณมากที่สุดในประเทศไทยหลังจากยุคของพญาอาทิตยราชมหาราชแห่งหริภุญไชยนครผู้ทรงชุดพบพระธาตุ และกระทำการสถาปนาพระบรมสารีริกธาตุกลางมหานครขึ้นเป็นศูนย์รวมความศรัทธาครั้งแรกของภาคเหนือแล้ว พระราชโอรสของพระองค์ คือพระเจ้าธรรมิกราชาได้สร้างพระอัฐารส(พระยืนสูง ๑๘ ศอก) ที่วัดอรัญญิการาม (วัดพระยืน) จนถึงยุคสมัยของพญาสวาวิสิทธิ หรือพญาสรรพสิทธิ กษัตริย์ผู้ทรงผนวช ระหว่างครองราชย์ ทรงถวายพระราชวังเขตวนาลัยให้สร้างวัดเขตวนาราม (วัดดอนแก้ว) ทรงผนวชพร้อมมเหสีและโอรส ทรงสร้างต้นโพธิ์และประกาศเชิญชวนประชาชนให้คำจูนต้นโพธิ์ถือเป็นต้นแบบของกษัตริย์ในยุคต่อมาที่ดำเนินรอยตามในส่วนของการกัลปนาวิ้งเพื่อสร้างวัด การผนวชขณะครองราชย์ และประเพณี “ไม่ก้าสะหลี” ของชาวล้านนาต่อมา

อรุณรุ่งแห่งพุทธประทีป

ก่อนยุคหริภุญไชยนครคนพื้นเมืองชาวลัวะดั้งเดิมเคยบูชาผีแถน ผีบรรพบุรุษที่เรียกว่า “ผีปู่แสะย่าแสะ” มีการบูชาเสาสะกั้ง หรือเสาอินทขิล ต่อมายอมรับเอาศาสนาพราหมณ์จากฤๅษีนักพรต ล่วงสู่ยุคหริภุญไชยจึงมีการสถาปนาศาสนาพุทธแห่งแรกของภาคเหนือ กระทั่งเปลี่ยนเป็นนิกายลังกาวงศ์ รามัญวงศ์ ฯลฯ ศาสนาทุกลัทธิในหริภุญไชยนคร ได้รับการแผ่กระจายไปสู่เมืองอื่นๆ ทั้งในล้านนา ล้านช้าง สิบสองปันนา ลำแสงแรกแห่งพระพุทธศาสนารุ่งเรืองไสวขึ้นนับตั้งแต่ได้มีการชุดพบพระบรมสารีริกธาตุในส่วนของพระเกศาธาตุ ณ บริเวณวัดพระธาตุหริภุญไชยปัจจุบัน ในรัชสมัยของพญาอาทิตยราช ราวพุทธศตวรรษที่ ๑๖-๑๗ ทรงสถาปนาพระบรมธาตุเจดีย์ขึ้นแห่งแรกในภาคเหนือ โบราณราชประเพณีกำหนดให้พระมหากษัตริย์ทุกพระองค์จักต้องมากราบนมัสการพระบรมธาตุเจดีย์แห่งนี้ก่อนพระราชพิธีบรมราชาภิเษก มีหลักฐานปรากฏว่าแม้แต่หลวงจีนทิเบตในแต่ละปีก็ต้องจาริกแสวงบุญด้วยการมาสักการะพระมหาธาตุเจดีย์หริภุญไชยสะท้อนว่าเมืองลำพูนคือศูนย์กลางของพุทธศาสนาแห่งลุ่มแม่น้ำปิง วัง ยม น่าน ตลอดจนลุ่มน้ำ โขง-สาละวิน ตราบถึงวันนี้ ลำพูนได้กลายเป็นศูนย์รวมอารยธรรมทางพุทธศาสนาแห่งอาณาจักรล้านนา ซึ่งศาสนสถานปรากฏให้เห็นในปัจจุบันได้แก่ วัดพระธาตุหริภุญชัย วัดพระพุทธรูปตากผ้าในอำเภอลำปาง และวัดพระพุทธรูปห้วยต้มในอำเภอลี้ เป็นต้น องค์พระบรมเจดีย์ในวัดพระธาตุหริภุญชัยเชื่อว่าเป็นพระเจดีย์ที่เก่าแก่ที่สุดโดย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในรัชกาลที่ ๔ ได้ทรงยกย่องและสถาปนาพระบรมธาตุเจดีย์องค์นี้พร้อมทั้งได้จารึกไว้ว่าเป็นพระเจดีย์องค์หนึ่งในแปด พระบรม

ธาตุเจดีย์ที่มีชื่อเสียงที่สุดในประเทศไทย วัดพระธาตุหริภุญชัยยังได้ชื่อว่า เป็นพระบรมธาตุเจดีย์ประจำราชธานีของผู้เกิดปีระกาอีกด้วย

จามเทวี : แม่เมือง-มิ่งเมือง

ภายหลังจากการล่มสลายของเมือง “สมันตรประเทศ” ด้วยการขาดผู้นำที่ทรงคุณธรรม กลุ่มนักพรตฤๅษีผู้มีบทบาทในการสร้างเมืองตั้งแต่เริ่มแรก ได้กอบบ้านกู้เมืองขึ้นมาใหม่ในราวปี พ.ศ.๑๒๐๔ เฉลิมนามว่า “หริภุญไชยนคร” โดยได้อัญเชิญราชธิดาของพระเจ้ากรุงละโว้นามว่า “พระนางจามเทวี” มาเป็นปฐมกษัตริย์ในปี พ.ศ.๑๒๐๖ พระนางทรงนำเอาอารยธรรมชั้นสูงแบบทวารวดีขึ้นมาทางแม่น้ำปิงสู่ดินแดนภาคเหนือของไทยเป็นครั้งแรกทรงรวบรวมชนพื้นเมืองกลุ่มต่างๆ เข้าด้วยกันภายใต้การปกครองแบบทศพิธราชธรรมทรงประกาศพระพุทธศาสนาให้เลื่องลือไกลด้วยการสร้างวัดวาอารามกระจายทั่วดินแดน อีกทั้งยังทรงขยายอาณาเขตความเจริญไปยังลุ่มน้ำต่างๆ อาทิเมืองเขลางคนคร-อแล่มพางค์(ลำปาง) แห่งลุ่มน้ำวัง เวียงเกาะ เวียงท่ากาน เวียงมะโน เวียงฮอด บันปลายพระชนม์ชีพทรงสละราชสมบัติให้แก่พระราชโอรสฝาแฝด “เจ้ามหันตยศ เจ้านันยศ” ให้ครองแคว้นหริภุญไชย-เขลางคนครสืบมา ในขณะที่พระองค์ทรงครองศีลอุบาสิกา คุณงามความดีที่ทรงกระทำไว้เป็นที่ขจรขยายมีมากเกินคณานับ จนได้รับฉายาว่าเป็น “พระแม่เมือง-พระมิ่งเมือง” ของชาวเมืองหริภุญไชย “ยุคล้านนา”

ยามสิ้นแสงอสดงคตหริภุญไชยนครผ่านกาลเวลอันรุ่งโรจน์มานานถึงหกศตวรรษด้วยกิตติศัพท์ความอุดมสมบูรณ์มั่งคั่งของคราทำให้เป็นที่หมายปองของ “พญามังราย” เจ้าผู้ครองแคว้น “หิรัญนครเงินยาง” แถบเมืองเชียงราย ปี พ.ศ.๑๘๒๔ พญามังรายได้ยกกองทัพอันแข็งแกร่งมาเผาแคว้นหริภุญไชยจนวายวอด ในสมัย “พญาธิบยา” แต่พญามังรายก็ไม่ประทับอยู่ที่เมืองหริภุญไชย โดยให้เหตุผลว่าเป็นเมืองพระธาตุ อีกเหตุผลหนึ่งซึ่งภูมิไม่เหมาะสมเป็นเมืองขนาดเล็ก การขยายตัวของเมืองเป็นไปได้ยากจึงให้อ้ายฟ้าหรือขุนฟ้าครองเมืองหริภุญไชยแทนและย้ายราชธานีใหม่ไปอยู่ที่ “เวียงชะแ่ว” หรือ “เวียงแจ้เจียงกุ่ม” และย้ายไปอยู่ที่ “เวียงกุ่มกาม” และ “นพบุรีนครพิงค์เชียงใหม่” ในปี พ.ศ.๑๘๓๙ โดยการผนวกแคว้นหริภุญชัยและแคว้นโยนกเข้าด้วยกัน โดยมีเชียงใหม่เป็นศูนย์กลาง ส่วนหริภุญไชยเป็นส่วนกลางด้านศาสนาโดยให้บูรณะพระธาตุหริภุญชัยสร้างมณฑปทรงปราสาทที่พญาสัพสิทธิ์สร้างไว้ให้สูงขึ้นเป็น ๓๒ คอกได้ถวายเป็นพุทธบูชาแด่พระธาตุหริภุญชัย และสั่งให้กษัตริย์เมืองเชียงใหม่องค์ต่อๆ มาทุกพระองค์มีหน้าที่ในการดูแลบูรณะวัดพระธาตุหริภุญชัยสืบต่อมา

ในปี พ.ศ.๑๙๔๐ สมัยพญาติโลกราชกษัตริย์เมืองเชียงใหม่ ราชวงศ์มังรายลำดับที่ ๙ ได้อาราธนาพระมหาเมธีจันทรมาเป็นผู้ควบคุมการบูรณะและเสริมองค์พระธาตุขึ้นใหม่โดยปรับปรุงโดยสร้างพระธาตุจากเจดีย์ทรงปราสาทเป็นทรงพระซังหรือทรงลังกาตามแบบพระพุทธศาสนาแบบลังกาวงศ์ของเมืองเชียงใหม่โดยก่อเป็นเจดีย์สูงขึ้นเป็น ๓๒ คอก กว้างขึ้นเป็น ๕๒ คอกเป็นรูปทรงที่เห็นอยู่ในปัจจุบัน ในปี พ.ศ.๒๐๕๔ สมัยพระเมืองแก้ว กษัตริย์เมืองเชียงใหม่ ราชวงศ์มังราย ลำดับที่ ๑๑ ได้ทรงบำเพ็ญพระราชกุศลที่วัดพระธาตุหริภุญชัยเป็นประจำทุกปี ได้บำเพ็ญโศภณาริเระ จ่ายซื้อทองคำพระธาตุเจดีย์เป็นทองแดงหนักสิบเก้าแสนแปดหมื่นห้าพันสี่ร้อยบาทสองสลึงแล้วลงรักปิดทองคำเปลว ให้สร้างพระวิหารหลวง แล้วสร้างรั้วรอบพระบรมธาตุ (สัตตบัณฺฑร) ระเบียงหอก ๕๐๐ เล่ม เกรณฑ์กำลังพลเรือและกองกำแพงเมืองหริภุญไชยด้วยอิฐในปี พ.ศ. ๒๐๕๙ เพื่อป้องกันภัยจากอูยธยา

จนมาถึงสมัยพญาเกือนา กษัตริย์ล้านนาองค์ที่ ๖ ทรงอาราธนาพระสุมนเถระจากสุโขทัยในปี มาจำพรรษาที่วัดพระยืน พ.ศ.๑๙๑๒ เมืองหริภุญไชยก่อน เมื่อสร้างวัดบุปผาราม(สวนดอก)พระสุมนเถระจึงมาจำพรรษาที่แห่งนี้จนถึงแก่มรณภาพในปี พ.ศ.๑๙๓๒ นับว่าพระสุมนเถระได้มาวางรากฐานพระพุทธศาสนาที่ลี้ลับกวางศิในเมืองเชียงใหม่ให้เป็นศูนย์กลางแทนนิกายเดิม(รามัญวงศ์)ที่มีหริภุญไชยเป็นศูนย์กลางแต่เมืองเดิม และในสมัยต่อมาคือ พญาแสนเมืองมา ในราวปี พ.ศ.๑๙๕๑มีพระราชกรณียกิจด้านทะนุบำรุงพระพุทธศาสนา โดยโปรดให้ห่มพระบรมธาตุเจดีย์หริภุญชัยด้วยแผ่นทองคำหนักสองแสนหนึ่งหมื่นบาทหรือ ๒๕๒ กิโลกรัม

“ยุคต้นรัตนโกสินทร์”

การใช้วิถีโศบายทางการเมืองระหว่างล้านนา (เชียงใหม่) กับสยามประเทศเป็นไปอย่างชิงไหวชิงพริบ เจ้าเมืองฝ่ายเหนือใช้ความพยายามอย่างยิ่งยวดที่จะรักษาประเทศล้านนาเอาไว้ แต่มีอาจด้านแรงคุกคามข้างฝ่ายสยามประเทศได้ เนื่องจากสยามได้ใช้วิธีหลายรูปแบบที่จะรวมล้านนาให้เป็นหนึ่งเดียว อาทิ ส่งนักกฎหมายฝรั่งและหมอสอนศาสนาเข้ามาอยู่ในเชียงใหม่ อีกทั้งส่งข้าหลวงสามหัวเมืองมาประจำ

หลังจากจากที่รัฐบาลส่วนกลางสยามได้เซ็นสนธิสัญญาเบาริง กับอังกฤษในปี พ.ศ. ๒๓๙๘ (สมัยรัชกาลที่ ๔) บริษัทอังกฤษก็มีสิทธิเข้ามาทาสัมปทานไม้ในล้านนาได้ เพียงแค่ขออนุญาตต่อเจ้าผู้ครองนครโดยตรงจนเกิดกรณีพิพาทขึ้นหลายครั้งระหว่างเจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่กับบริษัททำไม้รัฐบาลกลางเห็นว่าผลประโยชน์การทำให้กับชาวตะวันตกมีรายได้มหาศาล จึงทำสนธิสัญญาเชียงใหม่ขึ้น ๒ ครั้ง ในปีพ.ศ.๒๔๑๖ และพ.ศ.๒๔๒๖ เนื้อหาสาระอยู่ที่การลดอำนาจเจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่ลงไม่ให้เข้ามามีบทบาทด้านสัมปทานได้ พร้อมส่งเจ้าหน้าที่จากส่วนกลางเข้ามาดูแลเชียงใหม่ และจัดตั้งกรมป่าไม้ขึ้นที่นี้ในปี พ.ศ.๒๔๓๗ สถานการณ์ครั้งนั้นเป็นเหตุสำคัญให้เกิดการปฏิรูปการปกครองแผ่นดินขึ้น โดยรวบรวมอำนาจการปกครองทั้งหมดให้อยู่กับส่วนกลาง ลดบทบาทของเจ้าเมืองฝ่ายเหนือให้น้อยลง ยกเลิกฐานะหัวเมือง ประเทศราชจัดเป็นหน่วยปกครองที่เรียกว่า “มณฑล” โดยส่งข้าราชการจากส่วนกลางเข้ามาปกครองกระทั่งเจ้าดาราดิเรกรัตนไพโรจน์ เจ้าผู้ครองนครลำพูนองค์ที่ ๗ ถึงแก่พิราลัย ได้เกิดการแย่งชิงอำนาจขึ้น ท่ามกลางทายาทจึงเป็นโอกาสอันดีของทางส่วนกลางที่จะใช้ฉวยโอกาสข้ออ้างเข้ามาจัดระเบียบการปกครองเมืองลำพูนใหม่ อย่างเบ็ดเสร็จเรียบร้อย

"ยุคเก็บผักใส่ซ้าเก็บข้าใส่เมือง"หลังจากขับไล่พม่าออกจากเมืองล้านนาแล้ว พญาเจ้าบ้านได้รับการแต่งตั้ง ให้เป็นเจ้าเมืองเชียงใหม่ส่วนพญาท้าวละให้เป็นผู้สำเร็จราชการโดยพิธีดังกล่าวทำขึ้นที่วัดพระธาตุหริภุญชัย เชียงใหม่สามารถปกครองตนเองได้ในฐานะเมืองประเทศราชของราชอาณาจักรสยาม แต่ในขณะเดียวกันพม่ายังไม่หมดอำนาจเสียทีเดียว คอยมาคุกคามเชียงใหม่อยู่ไม่ขาด พญาเจ้าบ้านซึ่งมีประชากรอยู่น้อยนิดไม่สามารถต่อสู้กับพม่าได้จึงชักชวนกันทั้งบ้านเมือง และหนีไปอยู่กับเจ้าเจ็ดตนที่เมืองลำปางเมื่อพญาเจ้าบ้านเสียชีวิตลง พระเจ้ากรุงธนบุรีได้แต่งตั้งพญาท้าวละขึ้นครองเมืองเชียงใหม่แทนในปี พ.ศ.๒๓๒๕ ซึ่งในขณะนั้นเชียงใหม่เป็นเมืองร้างพม่ายังมีอิทธิพลอยู่ การที่จะฟื้นฟูเชียงใหม่จึงเป็นปัญหาหนักพญาท้าวละจำต้องค่อยๆ รวบรวมไพร่พลให้มั่นคงโดยขอผู้คนจากเมืองลำปางและกลุ่มไพร่เดิมอีกจำนวนหนึ่งใช้ เวียงป่าซาง เป็นฐานที่มั่นรวบรวมผู้คนซึ่งเรียกว่า “เก็บหอมมอมไพร่” พญาท้าวละใช้เวลารวบรวมชาวบ้านนานถึง ๑๔ ปี จึงจักสามารถเข้าไปฟื้นฟูและตั้งเมืองเชียงใหม่ได้ในปี พ.ศ. ๒๓๘๘ และฟื้นฟูเมืองลำพูนขึ้นมาใหม่แต่งตั้งพญาบุรีรัตนคำพันธ์เป็นเจ้าเมืองลำพูนชื่อว่า

พญาลำพูนชัย และเจ้าบุญमान้องคนสุดท้องของเจ้าเจ็ดตนเป็นพญาอุปราช โดยนำคนมาจากเมืองลำปาง ๕๐๐ คน จากเมืองเชียงใหม่อีก ๑,๐๐๐ คน และกวาดต้อนคนยองจำนวน ๑๐,๐๐๐ คนให้อยู่ที่เมืองลำพูนตรงข้ามกับ พระธาตุเจ้าหริภุญชัย อีกปากหนึ่งของแม่น้ำกกกลุ่มชาวยองเหล่านี้ต่อมาได้เป็นช่างทอผ้า สล่าช่างฝีมือ ผู้มีบทบาทสำคัญในการฟื้นฟูวัฒนธรรมล้านนาให้แก่เมืองลำพูน

นอกจากชาวยองแล้ว ยังมีอีกกลุ่มชนที่เคยกวาดต้อนมาได้สมัยเมื่อพญากาวิละอยู่เวียงป่าซาง คือกลุ่มเมืองแถบตะวันตกริมแม่น้ำคง ได้แก่ บ้านสะต๋อยสอยไร บ้านวังลุง วังกาศ น่าจะเป็นกลุ่มชาวลัวะ ชาวเม็ง อีกกลุ่มคือพวกชาวไตใหญ่จากเมืองปู เมืองปัน เมืองสาด เมืองนาย เมืองชาวต เมืองแหน กลุ่มที่ตามมาภายหลังก็คือกลุ่มชาวไตเงินจากเมืองเชียงตุง และทยอยกันเข้ามาอีกระลอกเพื่อหนีภัยสงครามคือกลุ่มไตลื้อในเขตอำเภอ บ้านธิ ชาวหลวยจากบ้านออนหลวย ในยุคนี้นักประวัติศาสตร์ขนานนามว่ายุค “เก็บผักใส่ส้า เก็บข้าใส่เมือง” การอพยพยังคงมีมาอย่างต่อเนื่องจนถึงหลังสงครามมหาเอเชียบูรพาการหลงใหลถ่ายเทชาวยอง และชาวลื้อได้สิ้นสุดลงเมื่อมีการกำหนดปักปันเขตแดนประเทศไทย - จีน - พม่า - ลาวอย่างชัดเจน และปัจจุบันเมืองยอง ขึ้นอยู่กับการปกครองของสหภาพพม่า

คำขวัญจังหวัดลำพูน

“พระธาตุเด่น พระรอดขลัง ลำไยดัง กระเทียมดี ประเพณีงาม จามเทวี ศรีหริภุญชัย”

ตราประจำจังหวัด

เจดีย์ในดวงตรา หมายถึง พระธาตุหริภุญชัย ซึ่งกล่าวกันว่ามีพระบรมธาตุของพระพุทธเจ้าประดิษฐานอยู่นับเป็นปูชนียสถานสำคัญ เป็นที่เคารพนับถือของชาวเมืองและจังหวัดใกล้เคียง

ที่ตั้ง

ตั้งอยู่ทางภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร ตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๑ (สายเอเชีย) เป็นระยะทาง ๖๘๙ กิโลเมตร ตามทางหลวงแผ่นดินสายถนนพหลโยธินเป็นระยะทาง ๗๒๔ กิโลเมตร และตามทางรถไฟ ๗๒๙ กิโลเมตร ตั้งอยู่ระหว่างเส้นรุ้งที่ ๑๘ องศาเหนือ และเส้นแวงที่ ๙๙ องศาตะวันออก อยู่ในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นศูนย์กลางความเจริญของภาคเหนือและอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงหรือพื้นที่สี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ

ขนาด

จังหวัดลำพูนเป็นจังหวัดที่มีขนาดเล็กที่สุดของภาคเหนือมีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ ๔,๕๐๕.๘๘๒ ตร.กม. หรือประมาณ ๒,๘๑๕,๖๗๕ ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ ๔.๘๕ ของพื้นที่ ภาคเหนือตอนบน บริเวณที่กว้างที่สุดประมาณ ๔๓ กม. และยาวจากเหนือจดใต้ ๑๓๖ กม.

ตารางแสดงขนาดพื้นที่จำแนกตามรายอำเภอของจังหวัดลำพูน

รายชื่ออำเภอ	ขนาดพื้นที่ (ตร.กม.)	คิดเป็นร้อยละ ของพื้นที่ทั้งหมด	ระยะทางห่างจาก จังหวัด (กม.)
๑. อำเภอเมืองลำพูน	๔๗๙.๘๒๕	๑๐.๗๘	-
๒. อำเภอป่าซาง	๒๙๙.๙๕๐	๖.๕๒	๑๑
๓. อำเภอบ้านโฮ่ง	๕๙๖.๙๐๑	๑๓.๓๑	๓๖
๔. อำเภอแม่ทา	๗๖๒.๖๓๐	๑๖.๖๘	๒๕
๕. อำเภอลี้	๑,๗๐๑.๙๙๐	๓๗.๙๖	๑๐๕
๖. อำเภอทุ่งหัวช้าง	๔๘๖.๑๒๙	๑๐.๗๙	๑๐๕
๗. อำเภอบ้านธิ	๑๒๙.๐๒๔	๒.๗๒	๒๖
๘. อำเภอเวียงหนองล่อง	๔๙.๔๓๓	๑.๒๔	๔๕
รวมทั้งสิ้น	๔,๕๐๕.๘๘๒	๑๐๐	

อาณาเขต

- ทิศเหนือ ติดต่อกับ อ.สารภี อ.สันกำแพง จ.เชียงใหม่
- ทิศใต้ ติดต่อกับ อ.เถิน จ.ลำปาง และ อ.สามเงา จ.ตาก
- ทิศตะวันออก ติดต่อกับ อ.ห้างฉัตร อ.สบปราบ อ.เสริมงาม จ.ลำปาง
- ทิศตะวันตก ติดต่อกับ อ.ฮอด อ.จอมทอง อ.หางดง อ.สันป่าตอง จ.เชียงใหม่

สภาพพื้นที่และลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปเป็นที่ราบหุบเขาและพื้นที่ภูเขาที่ราบอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของจังหวัด ส่วนหนึ่งของที่ราบแอ่งเชียงใหม่-ลำพูน หรือที่ราบลุ่มแม่น้ำปิง แม่น้ำกว๊าง เป็นที่ตั้งของอำเภอเมืองลำพูน อำเภอป่าซาง ตัวเมืองลำพูนมีระดับความสูง ๒๙๐.๒๙ เมตรจากระดับน้ำทะเล ปานกลาง และตอนเหนือของอำเภอบ้านโฮ่ง มีความสูงเฉลี่ย ๒๐๐ - ๔๐๐ เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง พื้นที่ค่อยลาดสูงขึ้นในตอนกลาง ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ และตะวันตกเฉียงใต้ ตั้งแต่อำเภอแม่ทา ตอนใต้ของอำเภอบ้านโฮ่ง อำเภอทุ่งหัวช้าง และอำเภอเถิน มีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบสูงและภูเขาสูง มีระดับ ความสูง ระหว่าง ๔๐๐ - ๘๐๐ เมตร ขึ้นไป ระดับความสูง จะลดลงเมื่อเข้าเขตที่ราบในอำเภอเถิน ที่ระดับ ความสูงประมาณ ๔๐๐ - ๘๐๐ เมตร แล้วค่อย ๆ ยกตัวสูงขึ้นมาทางทิศใต้ ซึ่งเป็นเขตชายแดนติดต่อกับจังหวัดลำปางและจังหวัดตากที่ระดับความสูง ๖๐๐ - ๑,๐๐๐ เมตร

การใช้ที่ดินของจังหวัดลำพูน

จังหวัดลำพูนมีเนื้อที่ทั้งหมด จำนวน ๒,๘๑๖,๑๗๘ ไร่ แบ่งเป็นเนื้อที่ป่า จำนวน ๑,๕๙๒,๖๗๒ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๕๕ เป็นเนื้อที่การใช้ประโยชน์ทางการเกษตร จำนวน ๖๙๒,๑๘๓ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๕๗ และเป็นเนื้อที่ใช้ประโยชน์นอกการเกษตร จำนวน ๕๒๐,๔๖๓ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๘๘

จังหวัด	เนื้อที่ทั้งหมด (ไร่)	เนื้อที่ป่าไม้ (ไร่)	เนื้อที่ใช้ประโยชน์ ทางการเกษตร (ไร่)	เนื้อที่ใช้ประโยชน์ นอกการเกษตร (ไร่)
ลำพูน	๒,๘๑๖,๑๗๘	๑,๕๙๒,๖๗๒	๖๙๒,๑๘๓	๕๒๐,๔๖๓

ลักษณะภูมิอากาศ

จังหวัดลำพูนตั้งอยู่ในภาคเหนือ ซึ่งตามตำแหน่งที่ตั้งอยู่ในเขตร้อนที่ค่อนข้างไปทาง เขตอากาศอบอุ่น ในฤดูหนาวจึงมีอากาศเย็นค่อนข้างหนาว แต่เนื่องจากอยู่ลึกเข้าไปใน แผ่นดินห่างไกลจากทะเล จึงมีฤดูแล้ง ที่ยาวนาน และอากาศจะร้อนถึงร้อนจัดในฤดูร้อน จังหวัดลำพูนมีสภาพภูมิอากาศแตกต่างกันอย่างเด่นชัด ๓ ช่วงฤดู คือ ช่วงเดือนมีนาคม กับเมษายนมีอากาศร้อน ช่วงเดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม จะมีฝนตกชุกเป็นฤดูฝน และช่วงเดือนพฤศจิกายนถึง เดือนกุมภาพันธ์มีอากาศหนาวเย็นเป็นฤดูหนาว ซึ่งฤดูหนาวและฤดูร้อนนั้น เป็นช่วงฤดูแล้ง ที่มีระยะเวลาติดต่อกันประมาณ ๖ เดือน ในช่วงฤดูฝนอีก ๖ เดือน นั้น อากาศจะไม่ร้อนเท่า กับ ในฤดูร้อน และไม่หนาวเย็นเท่า ฤดูหนาว คือมีอุณหภูมิปานกลางอยู่ระหว่างสองฤดูดังกล่าว

อุณหภูมิของอากาศรายปีของจังหวัดลำพูน พ.ศ. ๒๕๕๙ – ๒๕๖๑

จังหวัด	อุณหภูมิต่ำสุด			อุณหภูมิสูงสุด			อุณหภูมิเฉลี่ย		
	๒๕๕๙	๒๕๖๐	๒๕๖๑	๒๕๕๙	๒๕๖๐	๒๕๖๑	๒๕๕๙	๒๕๖๐	๒๕๖๑
ลำพูน	๙.๒	๑๓.๓	๑๔.๒	๔๔.๐	๓๙.๕	๓๘.๐	๒๗.๒	๒๗.๕	๒๖.๘

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา

รวบรวมโดย : รายงานข้อมูลสถิติ ๒๕๖๑ กรมอุตุนิยมวิทยา

การแบ่งเขตการปกครอง

จังหวัดลำพูน แบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๘ อำเภอ ๕๑ ตำบล ๕๗๗ หมู่บ้าน, ๑ องค์การบริหารส่วนจังหวัด, ๑ เทศบาลเมือง, ๓๙ เทศบาลตำบล, ๑๗ องค์การบริหารส่วนตำบล และ ๑๗ ชุมชน

อำเภอ	ขนาดพื้นที่ (ตร.กม.)	ตำบล	หมู่บ้าน	เทศบาลเมือง / ตำบล	อบต.	ชุมชน	ระยะทาง ห่างจาก จังหวัด (กม.)
๑. อำเภอเมืองลำพูน (รวมเทศบาลเมืองลำพูน/ เทศบาลตำบล)	๔๗๙.๘๒๕	๑๕	๑๕๙	๑๔	๑	๑๗	-
๒. อำเภอป่าซาง	๒๙๙.๙๕๐	๙	๙๐	๔	๔	-	๑๑
๓. อำเภอบ้านโฮ่ง	๕๙๖.๙๐๑	๕	๖๒	๒	๔	-	๓๖
๔. อำเภอแม่ทา	๗๖๒.๖๓๐	๖	๗๑	๗	๑	-	๒๕
๕. อำเภอลี้	๑,๗๐๑.๙๙๐	๘	๙๙	๗	๓	-	๑๐๕
๖. อำเภอทุ่งหัวช้าง	๔๘๖.๑๒๙	๓	๓๕	๑	๓	-	๑๐๕
๗. อำเภอบ้านธิ	๑๒๙.๐๒๔	๒	๓๖	๑	๑	-	๒๖
๘. อำเภอเวียงหนองล่อง	๔๙.๔๓๓	๓	๒๕	๓	-	-	๔๕
รวม	๔,๕๐๕.๘๘๒	๕๑	๕๗๗	๓๙	๑๗	๑๗	

ประชากร

ปี ๒๕๖๑ จังหวัดลำพูน มีประชากร จำนวน ๔๐๖,๑๖๘ คน แยกรายละเอียดดังนี้

- เพศชาย จำนวน ๑๙๖,๑๙๖ คน
- เพศหญิง จำนวน ๒๐๙,๙๗๒ คน
- ความหนาแน่นของประชากรโดยเฉลี่ยอยู่ที่ ๙๐.๑๑ คนต่อตารางกิโลเมตร

ข้อมูลประชากรและจำนวนบ้านแยกอำเภอ ปี ๒๕๖๑

อำเภอ	ทะเบียนราษฎร ปี ๒๕๖๑			
	ชาย	หญิง	รวม	จำนวนบ้าน
๑. เมืองลำพูน	๖๘,๙๙๒	๗๗,๕๔๖	๑๔๖,๕๓๘	๗๔,๓๑๐
๒. ป่าซาง	๒๖,๔๐๑	๒๘,๗๐๖	๕๕,๑๐๗	๒๓,๗๔๐
๓. บ้านโฮ้ง	๓๕,๑๖๖	๓๔,๘๗๐	๗๐,๐๓๖	๒๔,๕๐๑
๔. แม่ทา	๑๙,๑๗๖	๑๙,๘๕๓	๓๘,๐๒๖	๑๖,๔๙๐
๕. ถ้ำ	๑๙,๓๙๑	๒๐,๖๗๑	๔๐,๐๖๒	๑๕,๗๒๒
๖. หุ่งหัวซัง	๑๐,๑๓๒	๑๐,๐๔๔	๒๐,๑๗๖	๗,๔๒๐
๗. บ้านธิ	๘,๕๕๓	๙,๒๑๗	๑๗,๗๗๐	๗,๔๑๗
๘. เวียงหนองล่อง	๘,๓๘๕	๙,๐๖๕	๑๗,๔๕๐	๗,๔๑๗
รวม	๑๙๖,๑๙๖	๒๐๙,๙๗๒	๔๐๖,๑๖๘	๑๗๗,๐๑๗

-

ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของพื้นที่ และประชากรแยกอำเภอ จังหวัดลำพูน ปี ๒๕๖๑

อำเภอ	ขนาดพื้นที่ (ตารางกิโลเมตร)		ประชากร (คน)		ความหนาแน่น ประชากรต่อพื้นที่ ๑ ตร. กม.
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
๑. เมือง	๔๗๙.๘๒๕	๑๐.๗๘	๑๔๖,๕๓๘	๓๖.๐๘	๓๐๔.๑๒
๒. ป่าซาง	๒๙๙.๙๕๐	๖.๕๒	๕๕,๑๐๗	๑๓.๕๗	๑๘๔.๘๘
๓. บ้านโฮ้ง	๕๙๖.๙๐๑	๑๓.๓๑	๗๐,๐๓๖	๑๗.๒๔	๖๗.๕๔
๔. แม่ทา	๗๖๒.๖๓๐	๑๖.๖๘	๓๘,๐๒๖	๙.๖๑	๕๑.๓๘
๕. ถ้ำ	๑,๗๐๑.๙๙๐	๓๗.๙๖	๔๐,๐๖๒	๙.๘๖	๔๑.๐๒
๖. หุ่งหัวซัง	๔๘๖.๑๒๙	๑๐.๗๙	๒๐,๑๗๖	๔.๙๗	๔๑.๔๖
๗. บ้านธิ	๑๒๙.๐๒๔	๒.๗๒	๑๗,๗๗๐	๔.๓๘	๑๓๖.๗๘

อำเภอ	ขนาดพื้นที่ (ตารางกิโลเมตร)		ประชากร (คน)		ความหนาแน่น ประชากรต่อพื้นที่ ๑ ตร. กม.
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
๘. เวียงหนองล่อง	๔๙.๔๓๓	๑.๒๔	๑๗,๔๕๐	๔.๓๐	๓๕๔.๗๔
รวม	๔,๕๐๕.๘๘๒	๑๐๐	๔๐๖,๑๖๘	๑๐๐	๙๐.๑๑

สถานศึกษาในจังหวัด

อุดมศึกษา

- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน
- มหาวิทยาลัยธนบุรี ศูนย์ลำพูน
- มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง วิทยาเขตลำพูน
- มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ศูนย์หริภุญชัย จังหวัดลำพูน
- สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ วิทยาเขตลำพูน

อาชีวศึกษา

- วิทยาลัยเทคนิคลำพูน
- วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีลำพูน
- วิทยาลัยการอาชีพป่าซาง
- วิทยาลัยการอาชีพบ้านโฮ้ง

ด้านการเกษตรกรรม

จังหวัดลำพูนมีพื้นที่ถือครองเพื่อการเกษตร รวม ๖๓๙,๙๑๖ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๗๒ของพื้นที่ทั้งหมดของจังหวัด จำนวนเกษตรกร ๗๑,๗๙๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๗.๑๗ของประชากรทั้งหมด

ด้านการอุตสาหกรรม

ปี ๒๕๕๓ จังหวัดลำพูนมีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมทั้งหมด ๙๒๓ โรงงาน เงินลงทุน ๘๖,๔๓๐ ล้านบาท การจ้างงานกว่า ๖๘,๖๕๒ คน แยกเป็น นอกเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จำนวน ๘๔๘ โรงงาน มีเงินลงทุน ๑๙,๕๙๓ ล้านบาท มีคนงาน ๒๗,๐๖๑ คน รวมโรงงานที่ตั้งในพื้นที่สวนอุตสาหกรรมเอกชนในเครือสหพัฒน์อินเตอร์โฮลดิ้ง จำกัด จำนวน ๑๖ โรงงาน เงินลงทุนประมาณ ๖,๔๙๑ ล้านบาท คนงาน ๙,๓๐๖ คน โรงงานที่ตั้งอยู่ในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ ที่เปิดดำเนินการแล้ว ๗๕ โรงงาน มีเงินลงทุน ประมาณ ๖๖,๘๓๗ ล้านบาท และมีแรงงานประมาณ ๔๑,๕๙๑ คน มีมูลค่าการส่งออก (ปี ๒๕๕๒) ๔๑,๗๓๐ ล้านบาท

สรุป ภาวะการลงทุนในภาคอุตสาหกรรมในจังหวัดลำพูน จังหวัดลำพูนมีโรงงานอุตสาหกรรม กระจายอยู่ทุกพื้นที่ของแต่ละอำเภอ แต่ส่วนใหญ่จะตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมืองลำพูนมากที่สุด รองลงมา คือ อำเภอป่าซาง และอำเภอแม่ทา โดยทั้ง ๓ อำเภอมีอาณาเขตติดต่อกัน มีปัจจัยด้านวัตถุดิบในด้านการผลิต ด้านแรงงาน ด้านคมนาคมขนส่ง ที่เอื้ออำนวยต่อการลงทุน ซึ่งการลงทุนส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรม ที่ต้องพึ่งพาวัตถุดิบ และทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น

การเกษตร

สินค้าที่สำคัญของจังหวัด

สินค้าเกษตร ลำไย แหล่งผลิตที่สำคัญ ได้แก่ อำเภอเมือง ป่าซาง ลี้ และบ้านโฮ้ง กระเทียม แหล่งผลิตสำคัญ ได้แก่ อำเภอลี้ ป่าซาง และบ้านโฮ้ง หอมแดง แหล่งผลิตสำคัญ ได้แก่ อำเภอบ้านโฮ้ง ลี้ และป่าซาง พืชผัก แหล่งผลิตสำคัญ ได้แก่ อำเภอเมือง และอำเภอบ้านโฮ้ง โดยลำพูนนับเป็นแหล่งผลิต พืชผักที่สำคัญของภาคเหนือ ผลผลิตส่วนหนึ่งจะป้อนเป็นวัตถุดิบแก่โรงงานอุตสาหกรรมแปรรูป และส่วนหนึ่งจะถูกส่งไปจำหน่ายในจังหวัดต่าง ๆ เช่น เชียงใหม่ ลำปาง กรุงเทพฯ นครสวรรค์ ฯลฯ

สินค้าหัตถกรรม ผ้าฝ้ายทอมือ นิยมทำกันทุกอำเภอเป็นอาชีพเสริมหลังจากเสร็จสิ้นงานเกษตรกรรม แต่ที่มีชื่อเสียงมากคือ อำเภอป่าซาง โดยเฉพาะที่บ้านหนองเงือก หมู่ที่ ๕ ตำบลแม่แรง ผ้าฝ้ายทอมือของจังหวัดลำพูนทำกันในหลายรูปลักษณะ ทั้งผ้าผืนสำหรับนำไปตัดเย็บผ้าชิ้น เสื้อผ้าสำเร็จรูป ตลอดจนอุปกรณ์เครื่องใช้ภายในบ้าน เช่น ผ้าปูโต๊ะ ที่รองแก้ว-จาน ฯลฯ ในด้านการจำหน่ายผ้าทอและผลิตภัณฑ์นั้น โดยทั่วไปอาศัยตลาดใหญ่เป็นหลักคือ กรุงเทพฯ และเชียงใหม่ ผ้าไหมยกดอก โรงงานผลิตผ้าไหมยกดอกที่มีชื่อเสียงของจังหวัดลำพูนคือโรงงาน เพ็ญศิริไหมไทย ซึ่งได้มีการปรับปรุงแบบด้านลวดลาย โดยอาศัยลายผ้าในสมัยโบราณประยุกต์ ปรับปรุงประกอบกับฝีมือที่ประณีต ทำให้ผ้าไหมยกดอกของลำพูนมีเอกลักษณ์และมีชื่อเสียง เป็นที่รู้จักทั่วไป ไม่แพ้สลัก แหล่งผลิตที่สำคัญอยู่ในเขตอำเภอแม่ทา มีการแกะสลักไม้จามจุรีเป็นรูปคน สัตว์ เครื่องใช้ และเครื่องประดับภายในบ้าน เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ เซรามิกส์ ถึงแม้ว่าจะมีโรงงานผลิตเพียงไม่กี่โรงแต่ก็สามารถสร้างมูลค่าในการจำหน่ายให้ กับจังหวัดลำพูน โดยมีการส่งออกไปจำหน่ายทั้งภายในและต่างประเทศมูลค่าปีละหลายล้านบาท โดยผลิตภัณฑ์ ส่วนใหญ่จะเป็นลักษณะของเครื่องใช้และเครื่องตกแต่งบ้านในลักษณะการเลียนแบบ ของโบราณ ซึ่งเป็นที่นิยมของชาวต่างประเทศ

สินค้าอุตสาหกรรม ส่วนใหญ่ได้แก่ สินค้าที่ผลิตจากโรงงานในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือและสวนอุตสาหกรรมบริษัทสหพัฒนา อินเทอร์เน็ต จำกัด (มหาชน) ได้แก่ - ชิ้นส่วนและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ - ชิ้นส่วนและอุปกรณ์ - อาหารและเครื่องดื่ม - การแปรรูปพืชผลทางการเกษตร - อัญมณีและเครื่องประดับ - เครื่องหนัง - เสื้อผ้าสำเร็จรูป

วัฒนธรรมประเพณี

- งานของดีศรีหริภุญชัย
- งานประเพณีสงกรานต์
- งานประเพณีสรงน้ำพระธาตุหริภุญชัย (แปดเป็ง)
- งานเทศกาลลำไย
- งานพระนางจามเทวี
- งานฤดูหนาวและกาชาด
- งานแต่งสือวดลาย ผ้าฝ้ายดอนหลวง อำเภอป่าซาง
- งานแห่แคร่หลวง ลอยกระทง อำเภอบ้านโฮ่ง

สถานที่ท่องเที่ยว

อุทยานแห่งชาติแม่ปิง

สามารถเดินทางไปตามหลวงหมายเลข ๑๐๖ (สายลำพูน - ลี้) บริเวณกิโลเมตรที่ ๔๗ แล้วเข้าทางหลวงหมายเลข ๑๐๘๗ (สายลี้ - ก้อ)

วัดศรีดอนชัย

ตั้งอยู่ที่ ๑๔๗ หมู่ที่ ๑๐ บ้านศรีดอนชัย ตำบลบ้านธิ สามารถเดินทางไปตามทางหลวงหมายเลข ๑๑ ระหว่างกิโลเมตรที่ ๗๖ - ๗๗ เข้าไป ๒ กิโลเมตร

วัดมหาวัน

วัดมหาวันตั้งอยู่ริมถนนจามเทวี ตำบลในเมือง อำเภอเมืองลำพูน ห่างจากศาลากลางจังหวัดประมาณ ๕๐๐ เมตร เลียบไปตามคูเมืองเก่า

อนุสาวรีย์พระนางจามเทวี

อนุสาวรีย์พระนางจามเทวี ตั้งอยู่ตำบลในเมืองบริเวณสวนสาธารณะหนองดอก ห่างจากศาลากลางจังหวัดประมาณ ๑ กิโลเมตร

วัดมหาธาตุเจดีย์ศรีเวียงชัย

หมู่ที่ ๙ บ้านหนองปู (ห้วยต้ม) ตำบลนาทราย อำเภอลี้ คล้ายเขเวดากอง จำลอง เป็นสถาปัตยกรรมทางพระพุทธศาสนาศิลปะล้านนาที่สร้างด้วยศิลาแลงทั้งองค์ มีขนาดใหญ่ที่สุดในประเทศไทย

วัดพระยืน

ตั้งอยู่ที่ ๑ หมู่ ๑ บ้านพระยืน ตำบลเวียงยอง อำเภอเมือง มีชื่อเดิมว่า วัดพุทธมหาสถาน ซึ่งพระเจ้าธรรมมิกราช กษัตริย์หริภุญชัย เป็นผู้สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๑๖๐๖-๑๖๑๑

วัดพระบาทห้วยต้ม

วัดพระบาทห้วยต้ม เป็นวัดที่ใหญ่ที่สุดของอำเภอลี่ เป็นวัดประจำหมู่บ้านชาวเขาพระบาทห้วยต้ม ตั้งอยู่หมู่ที่ ๘ ตำบลนาทราย ห่างจากตัวอำเภอประมาณ ๑๐ กิโลเมตร

วัดพระธาตุห้วยดง

ตั้งอยู่ที่ตำบลลี่ สามารถเดินทางไปตามทางหลวงหมายเลข ๑๐๖ ห่างจากที่ว่าการอำเภอลี่ไปทางใต้ประมาณ ๒ กิโลเมตร สันนิษฐานว่าเป็นบริเวณเวียงเก่าลี่

วัดพระธาตุหริภุญชัยวรมหาวิหาร

ตั้งอยู่ใจกลางเมืองลำพูน มีถนนล้อมรอบสี่ด้าน คือ ถนนอัฐราทางทิศเหนือ ถนนชัยมงคลทางทิศใต้ ถนนรอบเมืองทางทิศตะวันออก และถนนอินทยงยศทางทิศตะวันตก

วัดพระธาตุดอยงำคำ

บ้านโป่งแดง-สัณชัย ตำบลทุ่งหัวช้าง วัดนี้ถูกสร้างโดยครุบาเจ้าชัยยะวงศาพัฒนา ในวิหารพระประธานทรงเครื่องปางพระมหาจักรพรรดิ ประดับด้วยเพชร พลอย

วัดพระธาตุคอยเวียง

ตั้งอยู่บ้านคอยเวียง หมู่ที่ ๙ ตำบลบ้านธิ ห่างจากอำเภอบ้านธิ ประมาณ ๗ กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ ๑๕ ไร่

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติหริภุญไชย

ตั้งอยู่ที่ ๑๒๒ ถนนอินทยงยศ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง เชียงกับวัดพระธาตุหริภุญชัย เริ่มก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๐ โดยพระยาราชกุลวิบูลย์ภักดีสมุหเทศาภิบาลมณฑลพายัพ

พระธาตุดวงเดี่ยว

ตั้งอยู่ที่บ้านสันดอยเวียง ตำบลลี อำเภอลี้ เป็นวัดขนาดเล็กอยู่บนเนินไม้ไกลจากตัวเมืองลี้มากนัก
สิ่งปลูกสร้างในวัดรวมทั้งองค์พระธาตุล้วนสร้างขึ้นมาภายหลัง

ภูซาง-ภูม้า

เป็นโบราณสถาน ตั้งอยู่บริเวณชุมชนวัดไก่แก้ว ซอยโรงเรียนจักรคำคณาทร ห่างจากตัวเมือง
ประมาณ ๑ กิโลเมตร